

STRUČNÉ DĚJINY SPARTY

DÓROVÉ

- **KMEN, KTERÝ SE DĚLIL NA 3 FÝLY**
 - **2 ČISTĚ DÓRSKÉ FÝLY (HYLLEIS, DYMÁNES)**
 - **3. FÝLA PAMFÝLŮ (KMENY PŘIPOJENÉ K DÓRŮM PŘED JEJICH PŘÍCHODEM)**
 - **3 FÝLY SE DÁLE DĚLILY NA 27 FRÁTRIÍ**
- **PŮVOD DÓRSKÝCH STÁTŮ NA PELOPONNĚSU POVĚST PŘISUZOVALA PRAVNUKŮM HYLIA, SYNA HÉRAKLA**
 - **TÉMENOS, KRESFONTOS, ARISTODÉMOS**
- **NÍZKÝ POČET DÓRŮ = V OBSAZENÝCH OBCÍCH TAK VYTVÁŘENY 4. FÝLY TVOŘENÉ MÍSTNÍM OBYVATELSTVEM**
 - **HYRNATHIOVÉ (ARGOS), AIGIALEOVÉ (SIKYÓN), ČI OBDOBA SPARTY (PERIOIKOVÉ)**
 - **PERIOIKOVÉ: ZÁVISLÝ ŽIVOT; SICE SVOBODNÍ S VLASTNÍM MAJETKEM, ALE NEPLNOPRÁVNÍ, DÁVKY, VOJENSKÁ SLUŽBA X HEILÓTI (ČÁST TĚŽ ACHÁJSKÝ PŮVOD)**
 - **HEILÓTI: NEODAMODOVÉ, DÁVKY 70 MEDIMNŮ PRO M + 12 PRO Ž, LEHKOODĚNCI/ VESLAŘI**

PŘÍCHOD DÓRŮ

- **ZE S ÚDOLÍM ALFEIA PŘÍCHOD DO LAKÓNSKÉHO ÚDOLÍ**
 - **VYTVOŘENÍ DÓRSKÉHO TÁBORA**
 - **Z NĚJ SE POZDĚJI VYVINULO MĚSTO SPARTA ČI SPÍŠE JEHO ČÁST**
 - **PO ZISKU SPARTSKÉ AKROPOLE VÝBOJE DO OKOLÍ A ZISK CELÉHO EURÓTSKÉHO ÚDOLÍ**
- **ZAKLADATELI KRÁLOVSKÝ RODŮ VE MĚSTECH BYLI JEDNOTLIVÍ VŮDCOVÉ, NIKOLI PŮVODNÍ KRÁLOVÉ**
 - **TZV. BAGOS (PODOBNÍ NÁČELNÍKŮM GERMÁNSKÝCH DRUŽIN)**
 - **EURYPONTOVCI A ÁGIDOVCÍ TAK BYLI PŮVODNĚ VŮDCI DÓRSKÝCH ODDÍLŮ, SNAD I AIGEOVCI (NEUDRŽELI SE)**
- **MNOŽSTVÍ PŮVODNÍCH ZÁKONŮ ČASTO PONECHÁNO, ALE DOPLNĚNO/UVEDENO VE SHODU S DÓRSKÝMI KMENOVÝMI ŘÁDY A PRAVIDLY**

DŮSLEDKY DÓRSKÉHO VPÁDU

- **NOVÉ ETNIKUM, KTERÉ SE RYCHLE STALO NEJSILNĚJŠÍM V ŘECKU**
- **DŮSLEDKY JE MOŽNÉ SROVNAT SE STĚHOVÁNÍM NÁRODŮ NA SKLONKU ANTIKY**
 - **NOVÉ POMĚRY**
 - **POLITICKÉ**
 - **ETNOGRAFICKÉ**
 - **KULTURNÍ**
 - ...
 - **VÁLEČNÝ CHARAKTER DÓRŮ NAHRADIL PŮVODNÍ KULTURU A VZDĚLANOST**
- **DÓRSKÉ STĚHOVÁNÍ NÁSLEDNĚ VYSTŘÍDALA DOBA PŘECHODNÁ**

PŘÍDĚLOVÝ SYSTÉM V DÓRSKÉ SPARTĚ

- **MUŽŮM PŘÍDĚLOVÁNY POZEMKY**
 - **RŮST POPULACE TAK VÝRAZNĚ SOUVISEL S NUTNOSTÍ NOVÝCH VÝBOJŮ**
 - **POSILOVÁNÍ MOCI VÁLEČNICKÝCH KRÁLŮ**
- **SE STĚHOVÁNÍM MUŽŮ Z VENKOVA DO KRÁLOVSKÉHO SÍDLA SE ZVYŠOVALA AUTORITA PŘEDEVŠÍM SLABŠÍCH KRÁLŮ --- VZNIK ŠLECHTY VE SPARTĚ**
- **PŘEDPOKLADY BÝT ŠLECHTOU:**
 - **DÓRSKÝ PŮVOD**
 - **POZEMKOVÝ MAJETEK**
 - **BRANNÉ PRÁVO**

SPARTSKÝ SYNOIKISMUS

- **ZAKLÁDÁNÍ MĚST SLUČOVÁNÍM MENŠÍCH OSAD**
- **5 SPARTSKÝCH OSAD (PŮVODNÍ DÓRSKÝ TÁBOR NAD EURÓTEM)**
 - **AŽ DO POZDNÍCH DOB MĚLA SPARTA RÁZ VELIKÉ VESNICKÉ OSADY**
 - **VESNICE DĚLENY NA OBY**
- **SILNÉ HÁJENÍ PŮVODNÍHO KMENOVÉHO RÁZU**
 - **NEJVÍC ZE VŠECH DÓRSKÝCH STÁTŮ**
 - **REFLEXE V TYPICKY SPARTSKÉM SYNOIKISMU**

ROZŠÍŘENÍ BOŽSKÝCH KULTŮ

- **PŘEDEVŠÍM KULT APOLLÓNA**
 - **VZNIK SVATYNĚ APOLLÓNA V DELFECH SOUVISEL NEJÚŽEJI SE VPÁDEM DÓRŮ**
 - **DŮVOD ÚZKÝCH STYKŮ SPARTY S DELFAMY A SILNÉ NÁBOŽENSKÉ ROLE VE SPARTĚ**
- **DÁLE I AGAMEMNÓN, MENELÁOS, ORESTÉS, ...**
 - **VÝZNAM I PŘES JEJICH ACHÁJSKÝ PŮVOD**

DO 7. STOL. BC

- **O DÁVNÉ SPARTSKÉ HISTORII TOHO VÍME VELMI MÁLO**
- **DO 7. STOLETÍ BC BYL NA PELOPONNÉSU NEJMOCNĚJŠÍM STÁTEM ARGOS**
- **ROZDĚLENÍ PŮDY (LYKÚRGOS?)**
 - **MOŽNÉ AŽ S OVLÁDNUTÍM CELÉHO EURÓTSKÉHO ÚDOLÍ**
 - **NEJSPIŠE NE LOSEM A V 1 ČAS, ALE POSTUPNĚ**

VÝBOJE

- **1. NA J:**
 - **ACHÁJSKÁ MĚSTA AMYKLAIA, HELOS, LÁS, OITYLOS**
 - **Z OBYVATELSTVA SE PO DOBYTÍ STALI PERIOIKOVÉ A HEILÓTI**
- **2. NA S:**
 - **SMĚR K ARKÁDII – AŽ K PRŮSMYKŮM OVLÁDAJÍCÍM CESTU DO ARKÁDIE A ARGOLIDY**
- **OVLÁDNUTÍ CELÉHO EURÓTSKÉHO ÚDOLÍ OD ARKADSKÝCH HOR AŽ K MOŘI**
- **BOJE TRVALY ASI 100 LET**
- **KRÁL SÓOS –**
 - **VÝBOJE PROTI ARKÁDII**
 - **HEILÓTSKÁ REFORMA**
 - **STÁTNÍ RÁZ DOSAVADNÍMU VOJENSKÉMU TÁBORU**
- **K NEJVĚTŠÍMU VÁBOJI SE SCHYLOVALO NA Z**

MESSÉNSKÉ VÁLKY – 1. MV

- **MESSÉNIE SOUČÁSTÍ LAKEDAIMONU V HOMÉRSKÉ DOBĚ**
 - **NÁMOŘNÍ LOUPEŽNICTVÍ**
 - **ZISK SAMOSTATNOSTI V DOBĚ DÓRSKÉHO DOBYTÍ LAKEDAIMONU**
 - **V DOBĚ VYTVOŘENÍ DÓRSKÉ SPARTY BYLY FÉRY SÍDLEM SAMOSTATNÉHO ACHÁJSKÉHO STÁTU**
- **1 MV – ÚTOK SPARTY NA FÉRSKÝ STÁT**
 - **FÉRY A CELÝ JZ POLOOSTROVA PO ROKLE V ÚDOLÍ ŘEKY NÉDY**
- **743 AŽ 724 BC (ASI)**
- **VE SPARTĚ DOBA KRÁLŮ THEOPOMPA A POLYDÓRA – VÝRAZNÉ ZVÝŠENÍ KRÁLOVSKÉ MOCI**
- **VELKÉ ZÁSLUHY O VÍTĚZSTVÍ THEOPOMPOS (TYRTAIOS)**
- **743 BC SPARTA DOBYLA AMFII, 740 BC PORÁŽKA SPARTY, 733 BC ZVOLEN ARISTODÉMOS, PO JEHO SMRTI RYCHLÝ KONEC VÁLKY**
- **BOJE I VE 20. ROCE VÁLKY**
- **HORA ITHÓMÉ – POSLEDNÍ VZDOR**
- **PODROBENÍ MEZI 11. A 15. OH, DOBYTÍ FÉR 737/6 – 718/7 BC**

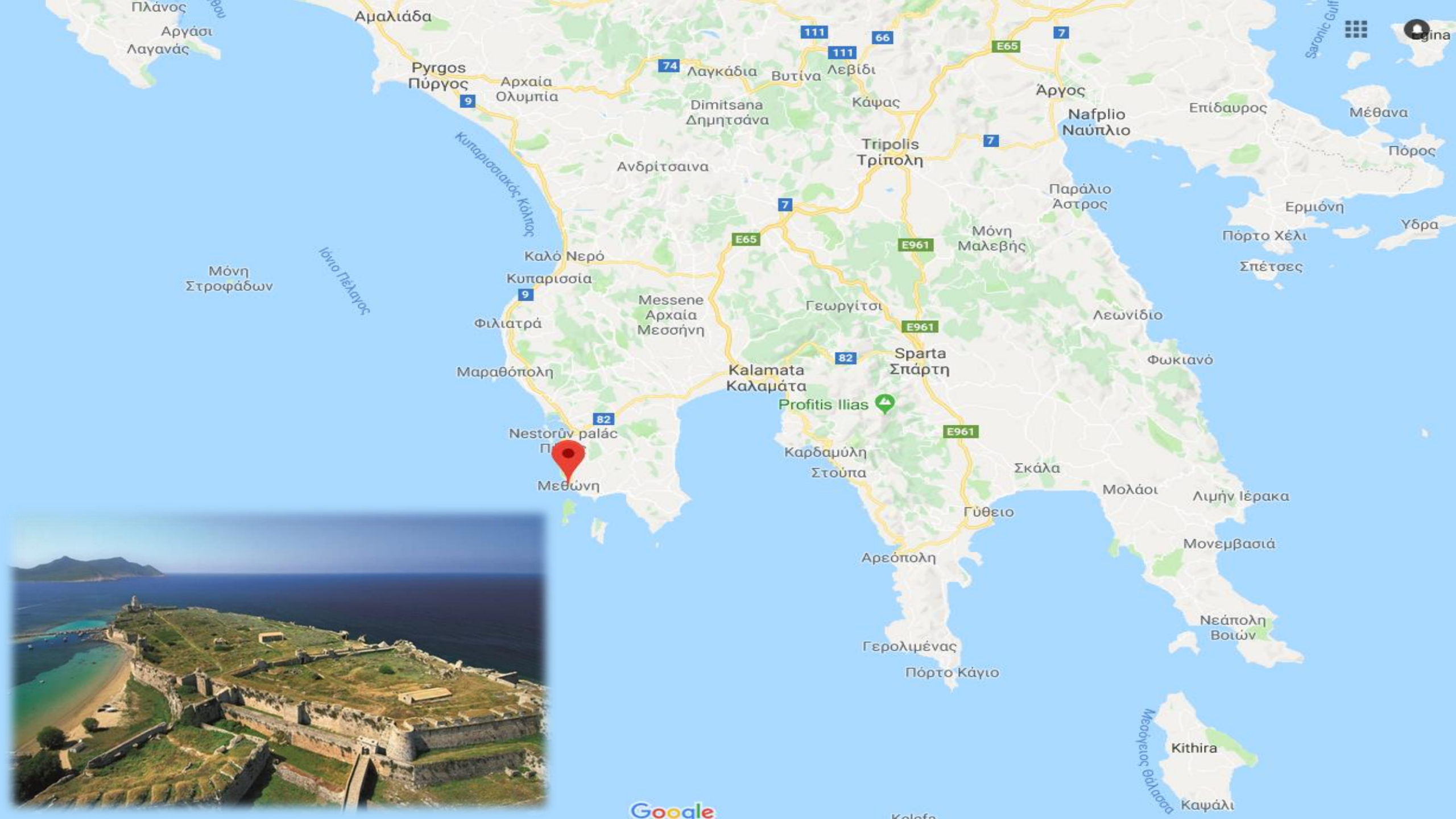
DŮSLEDKY 1. MV

- **SPARTA ZÍSKALA DOLNÍ MESSÉNIÍ**
 - **BOHATÝ KRAJ NAD PAMÍSEM**
- **OBYVATELSTVO ZOTROČENO**
 - **MESSÉNŠTÍ HEILÓTI**
 - **POLOVINA ÚRODY ODVÁDĚNA DO SPARTY**

SPARTSKÉ VÝBOJE MEZI MV

- **ARGOS – MOCNOST NA PELOPONNĚSU**
- **SNAHA OD ODTRŽENÍ NA ARGU ZÁVISLÝCH MĚST**
 - **ASINÉ, HERMIONÉ, NAUPLION**
 - **VYPUZENÍ OBYVATEL**
 - **SÍDLA V MESSÉNII OD SPARTY**
 - **1 Z PRVNÍCH ZNAKŮ NEPŘÁTELSTVÍ**
- **POLYDÓROS ZAČAL VÁLKU S ARGEM O THYREATIDU**
 - **SPARTA VÍTĚZÍ (547 BC BITVA U THYREY)**
- **NEPŘÁTELSTVÍ MEZI ARGEM A SPARTOU TRVALO AŽ DO DOBY ZBAVENÍ SAMOSTATNOSTI ŘECKA**

Μόνη
Στροφάδων

Ιόνιο Πελάγος

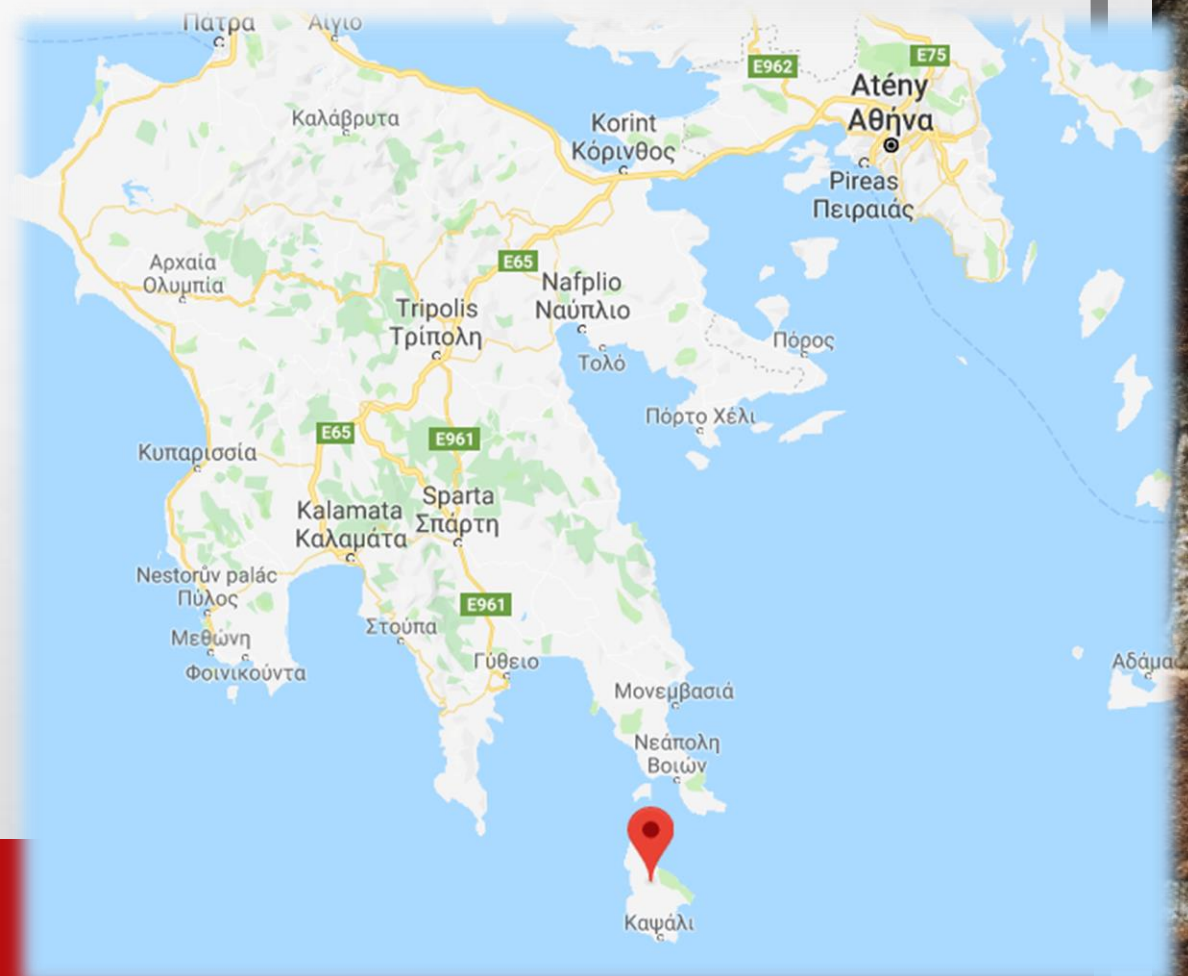
Μεσσηνικός Θάλασσο

Kithira

Καπάδι

FEIDÓN

- **HISTORICKÝ KRÁL ARGU, ALE MNOŽSTVÍ LEGEND**
- **10. POTOMEK TÉMENA**
- **NÁSTUP SNAD 748 BC (?), SNAD MEZI 1. A 2. MV,**
 - **RAŽBA AG MINCÍ, ZAVEDENÍ MĚR**
 - **PŘEDSOLÓNSKÉ MÍRY NAZÝVÁNY FEIDÓNSKÉ (I V ATTICE)**
 - **OVLÁDNUTÍ OBLASTI OD KYTHÉRY PO KORINTH**
 - **VLIV OH A OLYMPIJSKÉ AGONOTHESIE**
 - **PRÁVO POŘÁDAT HRY PISE ODĚLA ELIS**
 - **FEIDÓN SE SPOJIL S PISOU X ELIS SE SPARTOU**
 - **PORÁŽKA SPARTY U HYSÍÍ (669/8 BC)**
 - **VYPUZENÉ ÉLIDSKÝCH, POŘÁDÁNÍ HER**
- **AGRESIVNÍ POLITIKA ARGU VZBUDILA NENÁVIST MĚST V OKOLÍ**

KOALICE

- **AGOS, PYLOS (S MESSÉNIE), PISA, KORINTH, ARKÁDIE**
 - **659 SPARTA PORAŽENA U FIGALEIE OD ARKÁDIE**
- **VZPOURA V PYLU**

MESSÉNSKÉ VÁLKY – 2. MV

- **685 – 668 BC (672/1 – 652/1 BC) (?)**
- **ŠLO O BOJ HLAVNĚ SEV. MESSÉŇANŮ**
- **POČÁTEK VZPOUROU V PYLU – VLIV KOALIC MĚST V OPOZICI SPARTĚ A ELIS**
 - **PODPORA ARGU, ARKÁDIE, PISY**
- **ARISTOMENÉS**
 - **MESSÉNSKÝ HRDINA**
 - **PODNĚCOVÁNÍ MESSÉŇANŮ I SPARTSKÝCH PERIOIKŮ**
 - **VÍTĚZSTVÍ V BITVĚ NAD VELKÝM PŘÍKOPEM**
 - **HORSKÁ PEVNOST EIRA**
 - **ÚTOKY NA SPARTSKÉ POZEMKY**
 - **ŽÁDOSTI O NOVÉ DĚLENÍ PŮDY ---- POVSTÁNÍ (TYRTAIOS – *EUNOMIA*)**
- **ELIS ZTRATILA AGONOTHESII, SPARTA PORÁŽENA**
 - **ROLE TYRTAIA**
 - **PÍSNĚ O ČESTNÉ SMRTI V BOJI ZA VLAST, PODPORA BOJOVNOSTI A KÁZNĚ**
 - **ZÁKLAD SPARTSKÉHO VÝCVIKU**

DŮSLEDKY 2. MV

- **OVLÁDNUTÍ CELÉ MESSÉNIE**
- **DOBYTÍ PISY OD ELIDY**
- **OSLABENÍ ARKÁDIE**
- **PO SMRTI FEIDÓNA VNITŘNÍ SPORY V ARGU – OSLABENÍ**
- **NOVÁ VELMOC NA PELOPONÉSU – SPARTA**

MESSÉNSKÁ EMIGRACE PO 2. MV

- **OBSAZENÍ ZANKLÉ NA SICÍLII**
 - **PŘEJMENOVÁNÍ NA MESSÁNU**
- **EMIGRACE NA RHODOS**
 - **MESSÉNSKÁ ARISTOKRACI (ARISTOMENÉS – DIAGOROVCI)**
- **X ZOTROČENÍ OBYVATELSTVA (HEILÓTI)**

DALŠÍ SMĚR EXPANZE

- **VÝCHOD**
- **MĚSTA**
- **ORCHOMEN, MANTINEIA, TEGEA**
- **DOBÁ KRÁLŮ CHARILLA, LEONTA, HÉGÉSICLEA**
- **DOBA VNITŘNÍCH ZMĚN VE SPARTĚ – VLIV NA POČÁTKY VÁLKY**
- **ZMĚNA A ÚSPĚCHY ZA DALŠÍCH KRÁLŮ (ARISTON A ANAXANDRIDÉS)**
- **UZAVŘENÍ SMLOUVY MÍSTO DOBYTÍ**
- **TYTO BOJE VEDLY K:**
 - **DŮRAZU NA TÁBOROVÝCH ŽIVOT VÁLEČNICTVÍ VE SPARTĚ**
 - **UZAVŘENÍ HRANIC**
 - **ZÁKONŮM PROTI STYKU S CIZINOU A CIZINCI**
 - **MĚŇOVÉ REFORMĚ (?)**
 - **ZMĚNY V POLITICE – MÍSTO DOBÍJENÍ DOCHÁZELO K UZAVÍRÁNÍ SMLUV**

PELOPONÉSKÝ SPOLEK

- **VYMEZENÍ NEPŘÁTEL**
 - **ARGOS A ARKÁDIE**
- **ÚKOL: PŘEDEVŠÍM OBRANNÝ**
- **VYSTUPOVÁNÍ PROTI DEMORACII I TYRANIDĚ A PODPORA OLYGARCHIÍ**
- **AUTONOMIE, ALE VEDENÍ SPARTOU, POMĚRNÉ ZASTOUPENÍ ČLENŮ ROZHODOVALO NAPŘ. O VÁLCE**
- **SPARTA ZAČALA VÁLKY ZAKONČOVAT SMLOUVOU**
 - **PŘEDEVŠÍM TEGEA**
 - **NE MÍSTO PRO MESSÉNSKÉ UPRCHLÍKY, PODRÝVÁNÍ SPARTY ATP.**
 - **1. ČLEN SPODKU ---- ČESTNÉ LK V BOJI PO SPARTSKÉM BOKU (VIZ I BITVA U PLATAJÍ)**
- **POZDĚJI PŘISTUPLA I ARKÁDIE**
 - **DO R. 550 BC CELÁ ARKÁDIE**
 - **SPOLEK NAZÝVÁN PELOPONNÉSKÝ**
- **1. POL. 6. STOLETÍ BC K PS PŘISTUJUJE PO PÁDU KYPSELOVCŮ I KORINTH**
- **ÉLIS NEBYLA NIKDY ČLEMEM, ALE BYLA MEZÍ NÍ A PS UZAVŘENA URČITÁ SMLOUVA**
 - **PŘEDEVŠÍM OD 570 BC, KDY NA PÍSE ZÍSKALA OLYMPIJSKOU AGONOSTHESII**
- **ČLENY NEBYLY: ARGOS, ACHAIA**
- **547 BC SPARTA DOVRŠUJE SVÉ PELOPONNÉSKÉ VÝBOJE ZISKEM THYREATIDY PO VELKÉ BITVĚ U THYREY**

5. STOLETÍ BC

- **V POLOVINĚ 6. STOLETÍ BC SPARTA DOVRŠUJE EXPANZI NA PELOPONĚSU**
- **PŘETRVÁVÁNÍ BOJŮ S MĚSTEM ARGOS**

A) POVSTÁNÍ ŘEKŮ V MA (ARISTAGORÁS Z MILÉTU)

• SPARTA – KLEOMENÉS

• MĚDĚNÁ DESKA – MAPA ZEMĚ

• **„PŘI ŘECKÝCH BOZÍCH, OSVOBOĎTE Z OTROCTVÍ IÓNY, KTEŘÍ JSOU VAŠIMI POKREVNÍMI BRATRY.“ ... „PRO VÁS JE TAKOVÁ VÝPRAVA PŘECE SNADNÁ, BARBAŘI STATEČNOSTÍ NEVYNIKAJÍ, KDEŽTO VY JSTE VE VÁLKÁCH NAD JINÉ UDATNÍ. JEJICH ZBRANĚMI JSOU LUKY A KRÁTKÉ OŠTĚPY, DO BITEV CHODÍ V DLOUHÝCH, ŠIROKÝCH KALHOTÁCH A SE ŠPIČATÝMI ČĚPICEMI, TAKŽE JE SNADNO PŘEMŮŽETE“ (HDT.)**

• **MOŽNOST DOBYTÍ VELKÉ KOŘISTI, LÝDIE, FRYGIE, KAPPADOKIE I SÚS SROV. SE SOUČASNÝMI BOJI SPARTANŮ O MALOU NEÚRODNOU ZEMI**

• X KLEOMENÉS – ROZHODNUTÍ PO 3 DNECH PORAD

• **„PŘÍTELI MILÉTSKÝ, ODEJDI ZE SPARTY, JEŠTĚ NEŽ SLUNCE ZAPADNE. JE HOLÝ NESMYSL, CO ŘÍKÁŠ, KDYŽ CHCEŠ LAKEDAIMONSKÉ ZATÁHNOUT TŘI MĚSÍCE DALEKO ZA MOŘE“ (HDT.)**

• **RNAHA O UPLACENÍ K. --- GORGÓ: „TATÍNKU, TEN CIZINEC TĚ CHCE PODPLATIT, JESTLI ODTUD NEODEJDEŠ“**

• ATHÉNY

• ÚSPĚCH

• KLEOMENÉS X ATH. DAV – SKVĚLÝ ŘEČNÍK, VIZ LE BON

B) BITVA U MARATHÓNU

- **POZDNÍ PŘÍCHOD**
 - **KARNEIA**
- **2 (3?) DNY 250 KM**
- **KLEOMENÉS, ŠÍLENSTVÍ?**
 - **POSVĚCENÁ VRAŽDA?**

C) DALŠÍ FÁZE ŘECKO PERSKÝCH VÁLEK

- **BITVA U THERMPYL**
- **LEONIDÁS**
- **BITVA U SALAMÍNY**
 - **EURYBIDÉS**
- **BITVA U PLATAJÍ**
 - **REGENT PAUSANIÁS**
- **BITVA U MYKALÉ**

1) THERMOPYLY

- **HORKÉ BRÁNY**
- **UZAVÍRALY CESTU DO STŘEDNÍHO ŘECKA**
- **ZEĎ FÓKŮ Z BÝVALÉHO OPEVNĚNÍ**
- **PŘÍRODNÍ BRÁNA V NEJŠIRŠÍM MÍSTĚ ASI 5 M**
- **BLÍZKÁ VES ALFENOI JAKO ZÁSOBÁRNA**
- **VELICE VÝHODNÉ POSTAVENÍ:**
 - **Z JEDNÉ STANY CHRÁNĚNÉ MĚLČINAMI A SKALAMI**
 - **Z DRUHÉ MALIJSKÝM ZÁLIVEM**
 - **V NEJUŽŠÍM MÍSTĚ TAK ÚZKÉ, ŽE ZDE STĚŽÍ PROJEL VŮZ**

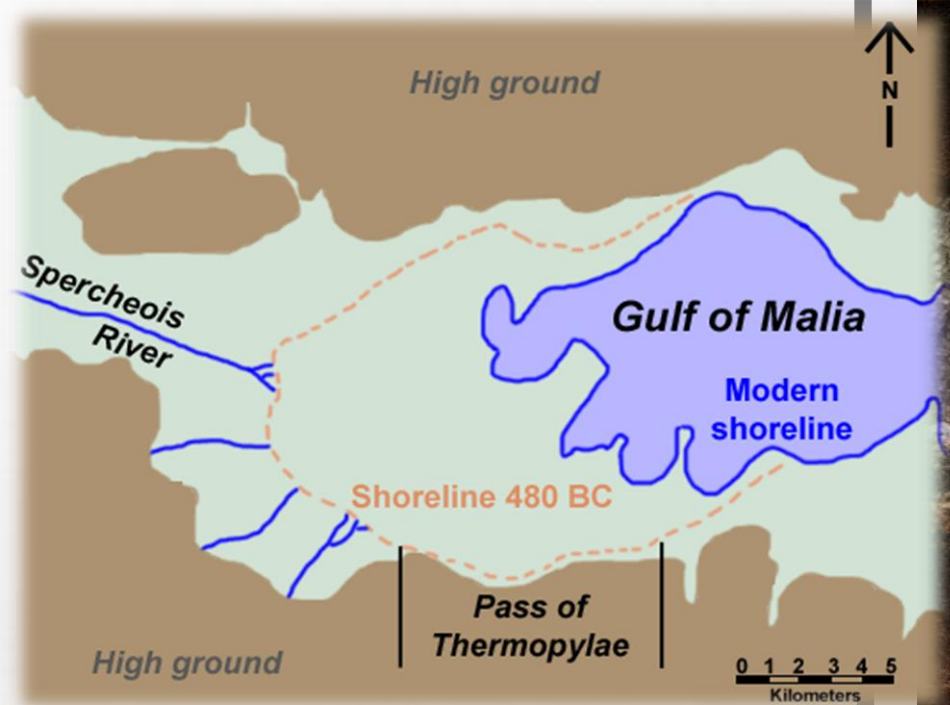

 postavení Peršanů
 postavení Řeků
 nástup Peršanů proti Thermopylám

 Postavení Řeků
 ústup hlavních řeckých sil

BOJIŠTĚ DNES

Peršané:

- **x-krát snaha změnit seřazení svých šiků**
- **x-krát snaha změnit taktiku**
- **posílali stále nové a nové oddíly**
 - **Médové, Kissijové, Sakové, Nesmrtelní, ...**
 - **Spart'ané však nepostoupili ani o krok**
- **Perská krev měnila thermopylský prach v bláto**
 - **kluzkost, vedro, smrad, ...**

ŘECKÝ ZPŮSOB BOJE

- **JEDNODUCHÝ A ÚČINNÝ**
- **NĚKOLIK SKUPIN**
 - **TY BOJOVALY, DOKUD NEPADALY ÚNAVOU, POTÉ BYLY VYSTRÍDÁNY**
 - **PRVNÍ 3 ŘADY VYUŽÍVALY *DORY* A DALŠÍ DOBÍJELY MRTVÉ + VÝMĚNA POZICE**
- ***„ŘEKOVÉ NĚKOLIKRÁT PŘEDSTÍRALI ÚTĚK, KDYŽ SE VŠAK ZA NIMI PERŠANÉ S VELKÝM KŘIKEM VRHLI, RÁZEM SE OBRÁTILI ČELEM K PRONÁSLEDOVATELŮM A POBILI JE.“***
- **ŘEKOVÉ MĚLI LEPŠÍ ZBROJ, KTERÁ JE CHRÁNILA LÉPE NEŽ TA PERSKÁ JEJICH SOKY**
- **TAKTO VYDRŽELI ODRÁŽET PERŠANY TŘI DNY**

FIGURES 67

ZRADA

SMRT

ODESLÁNÍ SPOJENCŮ DOMŮ

PROČ LEONIDÁS ZŮSTAL

- **PRAVDĚPODOBNÉ DŮVODY:**
 - 1) *ἡ τὰν ἡ ἐπὶ τᾶς*
 - 2) **VĚŠTBA**
 - 3) **KRYTÍ ÚSTUPU OSTATNÍCH ŘEKŮ**

PŘED SVÍTÁNÍM

- **VYDATNÁ SNÍDANĚ, JAK SE SLUŠÍ NA TY, KDO BUDOU VEČEŘET V HÁDU**
- **ÚTOK NA PERSKÝ TÁBOR A SNAHA ZABÍT XERXA**
 - **ÚTOK MALÉHO KOMANDA (*AGÓGÉ, KRYPTÉIA*)**
 - **POD LEONIDOVÝM VEDENÍM?**
 - **PERŠANÉ MYSLELI, ŽE PŘIŠLO CELÉ ŘECKÉ VOJSKO**
 - **VELKÝ ZMATEK – TAKOVÝ, ŽE SE VE TMĚ POBÍJELI NAVZÁJEM PERŠANÉ I ŘEKOVÉ**
 - **XERXÉS UTEKL ZE STANU, ŘEKOVÉ ZDE ZABILI VŠECHNY, KTERÉ POTKALI A XERXA HLEDALI PO TÁBOŘE NEŽ PŘIŠLO SVĚTLO**
 - **PAK SI PERŠANÉ VŠIMLI JAK MÁLO JE TU ŘEKŮ, ALE NEODVAŽOVALI SE K NIM PŘIBLÍŽIT, TAK JE POBÍJELI OŠTĚPY A ŠÍPY, TAK PADLA CELÁ SKUPINKA I S LEONIDEM?**
 - **SNAD SE ČÁST MUŽŮ S LEONIDEM VRÁTILA, PAK BY SE DALO POKRAČOVAT VERZÍ HÉRODOTA**
- **EURYTOS A ARISTODÉMOS X POSEL PANITÉS**

„ŘEČTÍ SPOJENCI VYTVOŘILI FALANK (MEZERY BYLY DOPLNĚNY PROPUŠTĚNCI). NASTAL ČAS A HRSTKA REKŮ HLEDĚLA NA SVÉ NEPŘÁTELE PŘES OUDENOS CHORION. NĚKTEŘÍ SI VYMĚNILI PŘILBU, JINÍ ASPIS ČI XIPHOS. PŘI POHLEDU NA PERSKOU PŘESILU SE SÁM PHOBOS ZACHVĚL. KDOSI POZNAMENAL, ŽE BARBARSKÝCH LUČIŠTNÍKŮ JE TOLIK, ŽE KDYŽ VYSTŘELÍ SALVU, MRAČNO JEJICH ŠÍPŮ ZASTŘE SLUNCE. SPARTĀN DIENEKES NA TO ODPOVĚDĚL SE SMÍCHEM: „VÝBORNĚ. ASPOŇ BUDEME BOJOVAT VE STÍNU.“ (S. P.)

***„Zeus Spasitel a Eros! Lakedaimon!“* hřměl Leonidův hlas.**

- **V boji zvlášt' vynikali svou statečností dva Lakedaimoňané, bratři Alfeos a Marón.**
- **Z Thespijských se nejvíce proslavil Dithyrambos.**
- **Hoplíté bojovali tak urputně, až jejich zbraně v tom masakru vzaly za své a oni bojovali *„holýma rukama a zuby“* (tak píše Herodotos) se šílenou odvahou, dokud nepodlehli.**

SMRT LEONIDA

- **PADL THESPIJSKÝ VELITEL DEMOFILOS**
- **PADL LEONIDAS**
 - **ŠÍPY, KOPÍ A VELKÉ MNOŽSTVÍ DALŠÍCH ZRANĚNÍ HO DONUTILO PADNOUT**
 - **BOJE O JEHO MRTVOLU**
 - **PERŠANÉ 4X ZAHNÁNI**
- **ZDE PADLI 2 XERKOVI BRATŘI (ABROMÉKÉS, HYPERANTHÉS)**
- **PO BITVĚ**
 - **STĚTÍ,**
 - **NABODNUTÍ HLAVY NA KŮL**

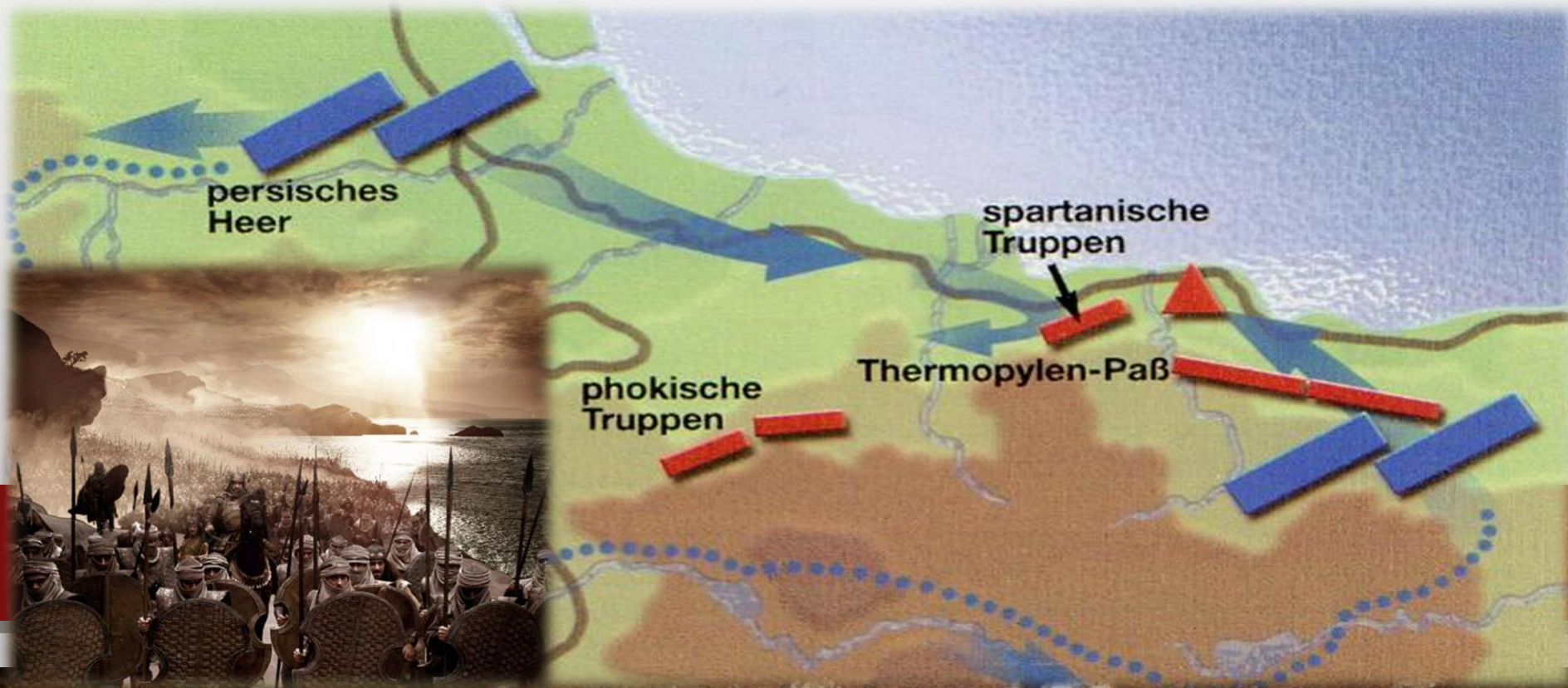

**ZRÁDCE PŘIVEDL HYDARNA
ZATLAČENÍ ZA FÓKIJSKOU ZEĎ
USTOUPENÍ DO ÚŽIN PRŮSMYKU
OBSAZENÍ PAHORKU**

**PO ZUŘIVÉ A DLOUHOTRVAJÍCÍ OBRANĚ ZEMŘEL V OBKLÍČENÍ POSLEDNÍ SPARŤAN
(NEJSPIŠE PADLI POD ŠÍPY NEPŘÁTEL)**

DUCH, S JAKÝM SPARŤANÉ NAPLNILI SVŮJ OSUD, BYL DUCHEM ROZHODNÉ A BEZSTAROSTNÉ ODVAHY A JAKÉHOŠI SMUTNÉHO VESELÍ. „SPARŤANÉ,“ JAK TO VYJÁDŘIL A. E. HOUSMAN, „SEĎELI NA MOŘEM SMÁČENÝCH KAMENECH A ČESALI SI VLASY.“

16131-68

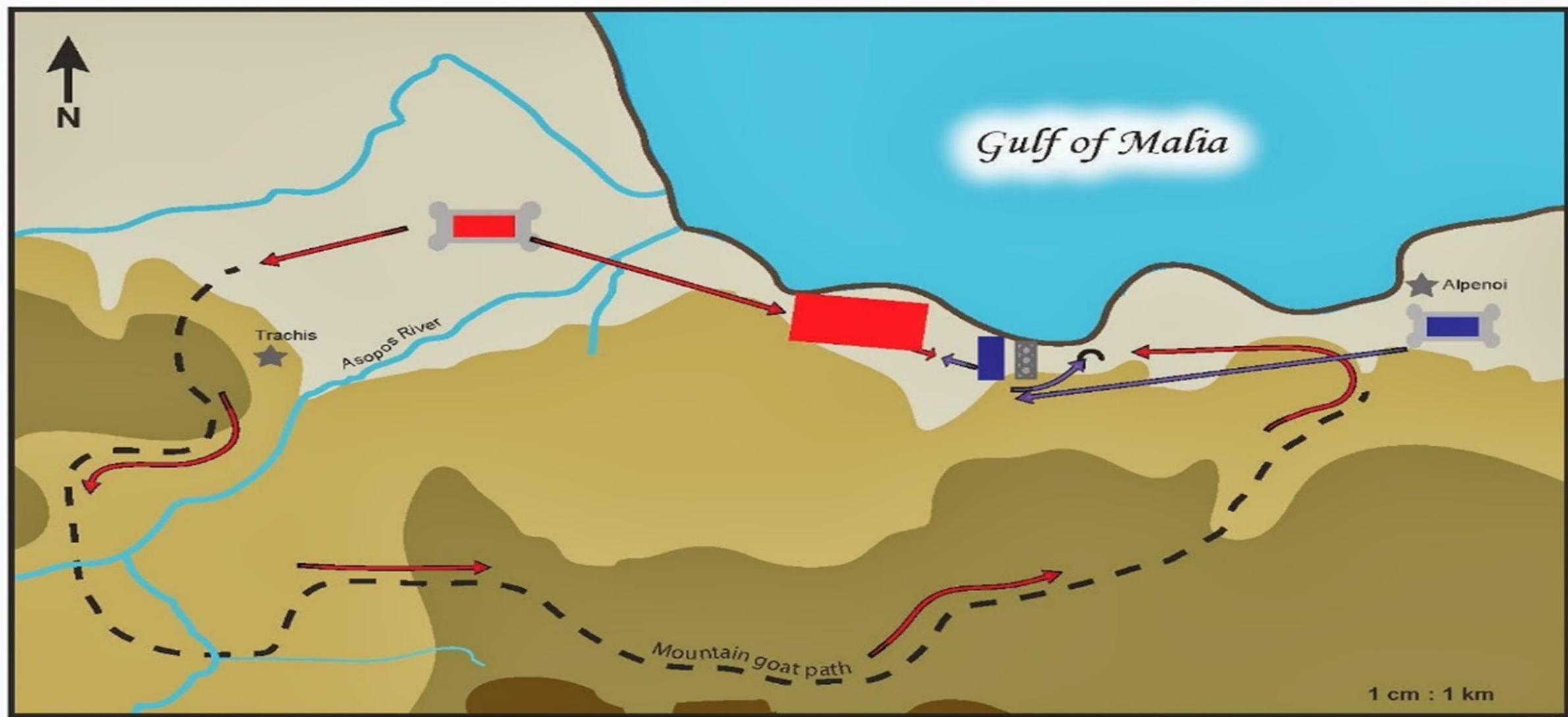
16133

161297

161321

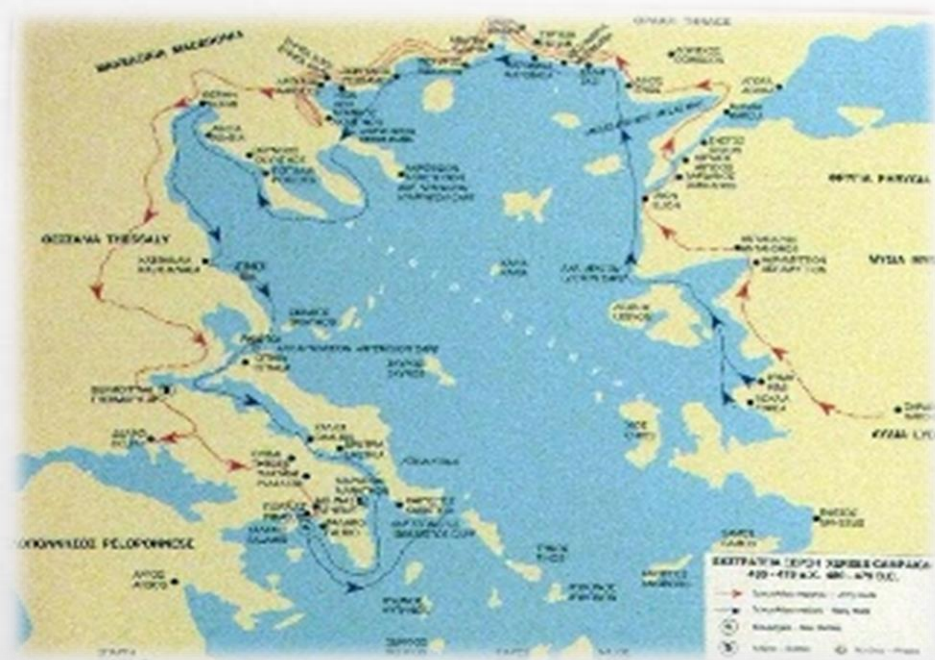

The Battle of Thermopylae, 480 B.C.

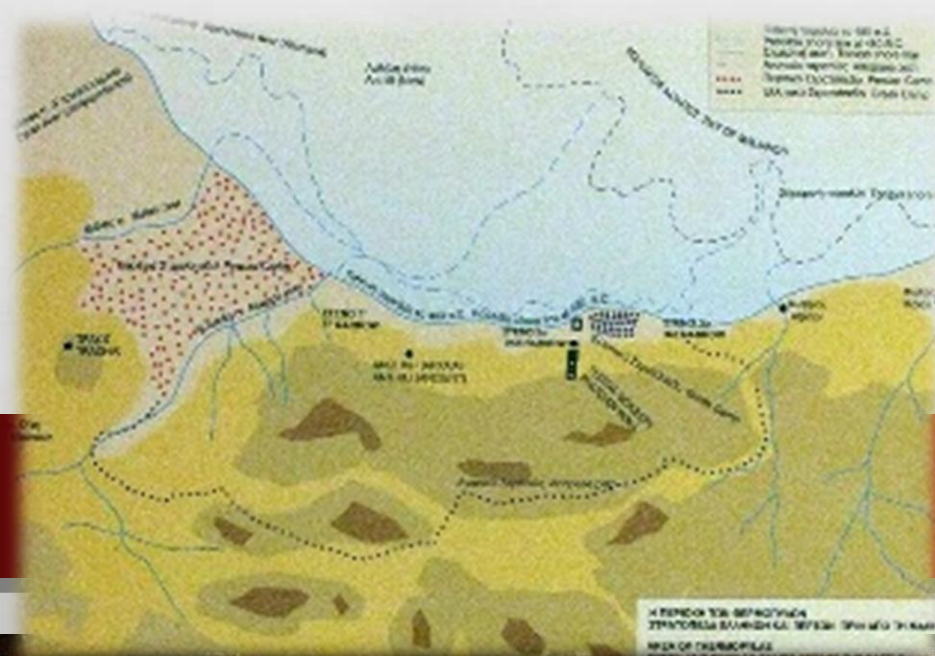
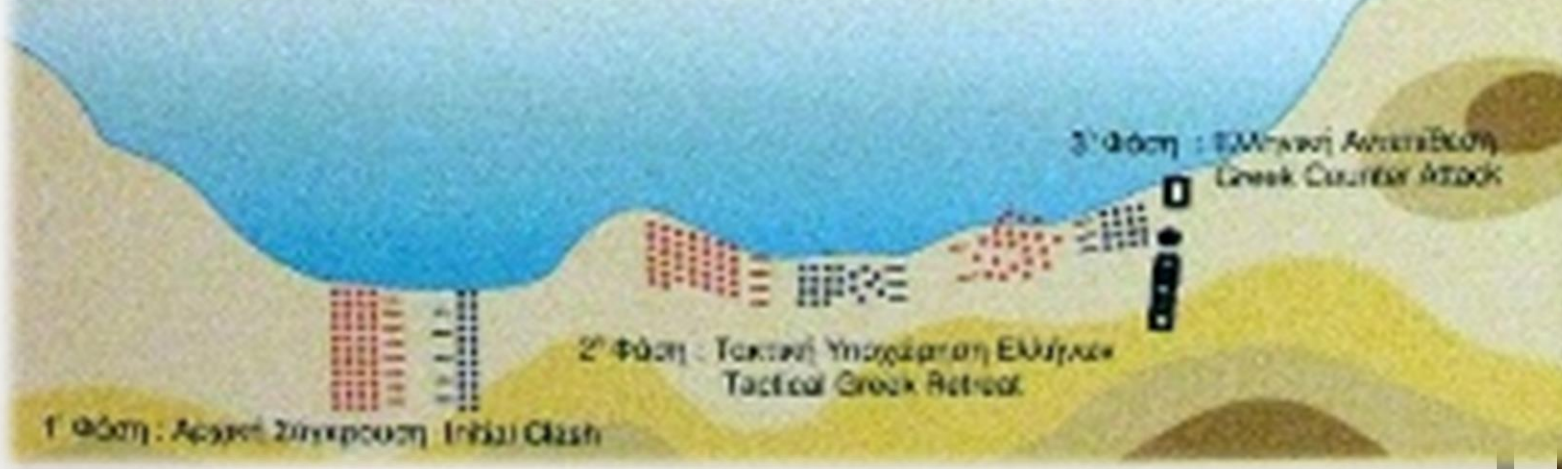

- Legend:
- Blue rectangle: Allied Greek camp
 - Red rectangle: Persian camp
 - Blue rectangle: Allied Greek forces
 - Red rectangle: Persian Forces
 - Blue arrow: Allied Greek movements
 - Red arrow: Persian movements
 - Grey rectangle: Phocian wall
 - Star: Town
 - Semi-circle: Hill of the last stand

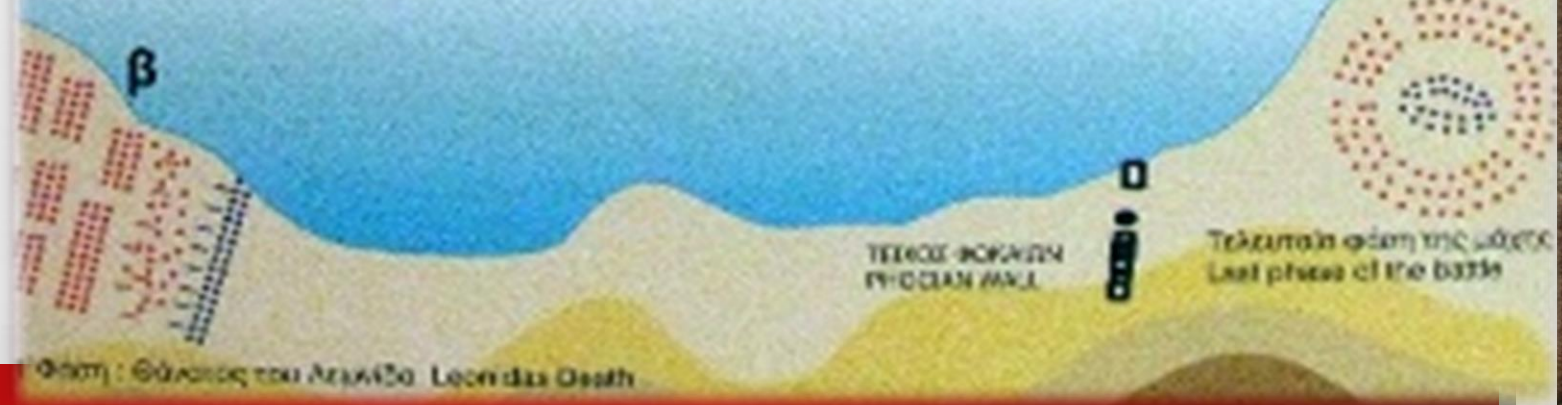
- Increasing elevation:
- Lightest tan: Lowest (Ground level/passable)
 - Yellowish-brown: Impassable
 - Darkest brown: Highest

ΠΡΩΤΗ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΗ ΜΕΡΑ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ. FIRST AND SECOND DAY OF THE BATTLE

ΤΡΙΤΗ ΜΕΡΑ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ. THIRD DAY OF THE BATTLE

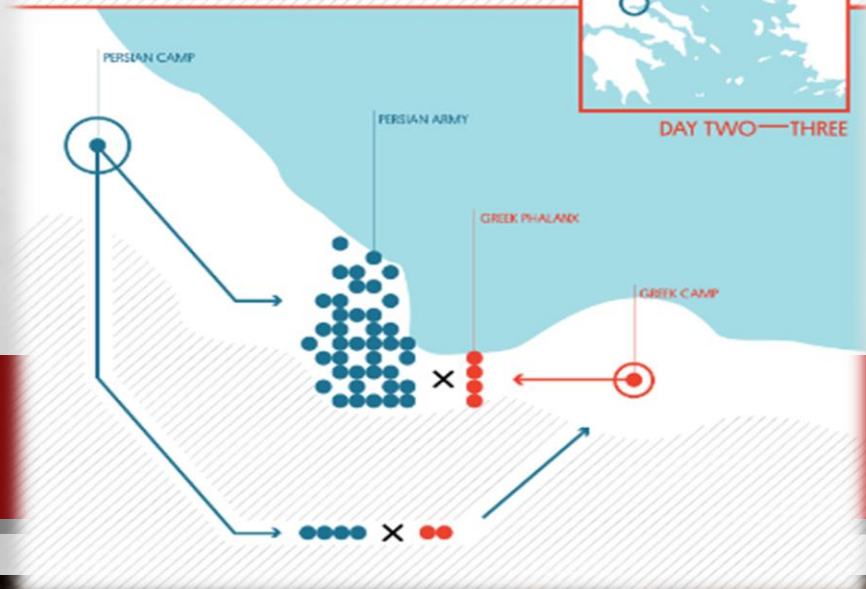
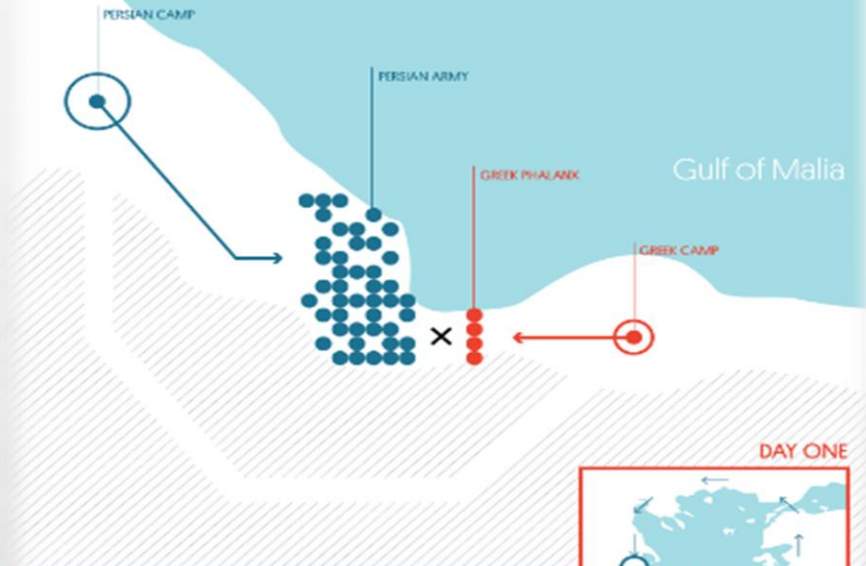
ΧΡΕΝΟΣ ΤΩ ΒΕΡΓΙΝΙΩ
ΣΤΡΑΤΩΝΕΣ ΔΙΟΜΗΔΗ ΚΑΙ ΜΕΡΩΝ
MEX OF THE BATTLE

The Battle of Thermopylae

8–10 September 480 BC

PERSIAN EMPIRE—LED BY XERXES
GREEK CITY STATES—LED BY LEONIDAS

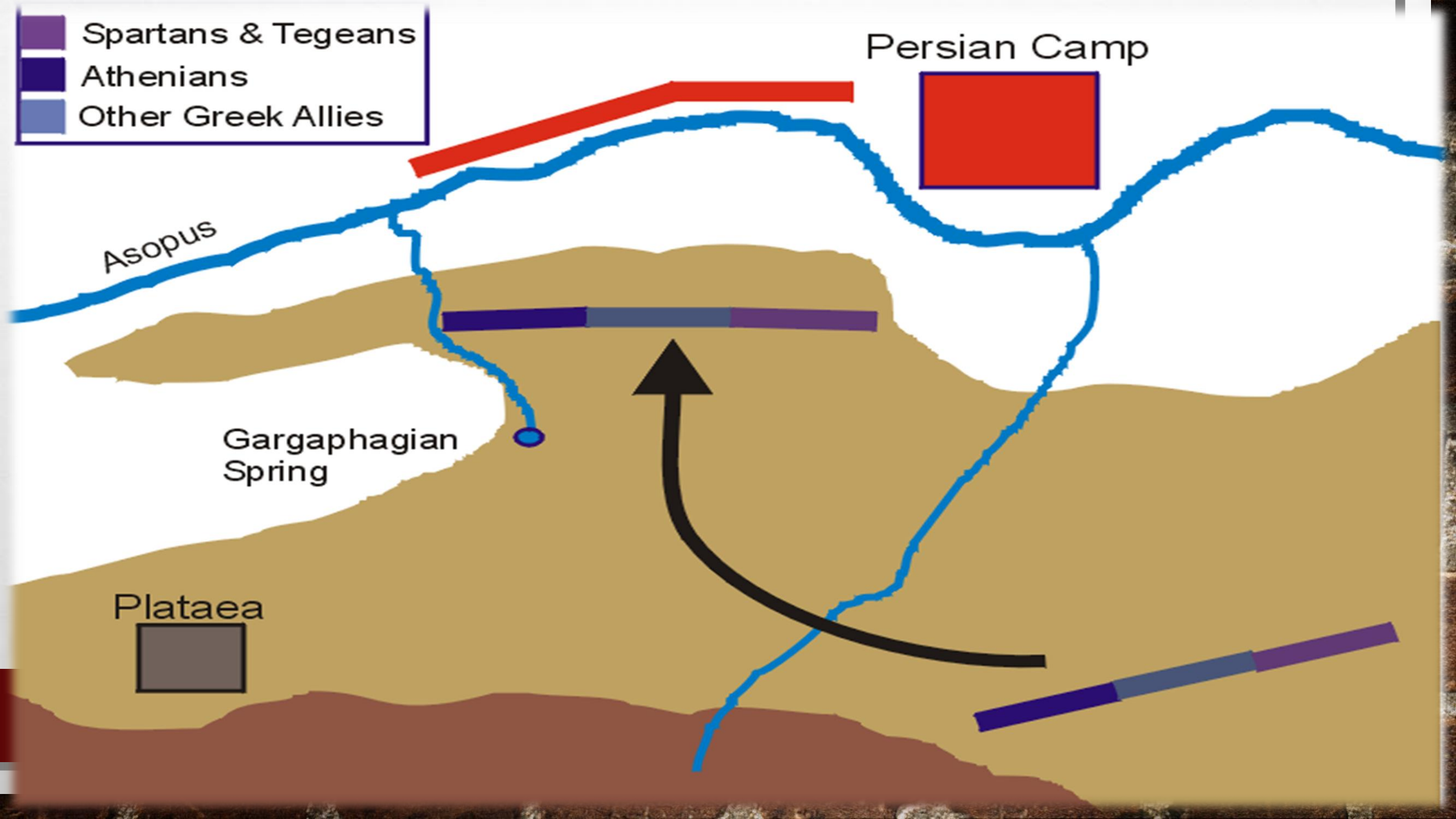

2) PLATAJE

- **KRÁLEM PO LEONIDOVÍ JEHO SYN**
 - **CHLAPEC**
- **REGENTSTVÍ KLEOMBROTOS**
 - **MLADŠÍ BRATR LEONIDA**
 - **V ZIMĚ 480-479 SMRT**
- **NOVÉ REGENTSTVÍ PAUSANIÁS**
 - **SYN KLEOMBROTA**
 - **DOMÝŠLIVÝ**
 - **NE MOC ZKUŠENÝ**

PŘED STŘETEM

- **VYSLÁNÍ POSLŮ DO SPARTY SE SNAHOU DOMLUVIT SPOLEČNÝ POSTUP**
 - **ALE: VE SPARTĚ HYAKINTHIA**
 - **ATHÉNSKÉ POSELSTVO 10 DNÍ POSLOUCHALO PÍSNĚ A PŘIHLÍŽELO HRÁM, ALE 11. DNE PŘEDSTOUPILO PŘED EFORY:**
 - **BUĎ SPARŤANÉ UKONČÍ HRY A VYTÁHNOU DO POLE, NEBO ATHÉŇANÉ PŘIJMOU MARDONIOVU NABÍDKU KE SPOJENECTVÍ.**
 - **„NEBUDOU-LI VÁM ATHÉŇANÉ NAKLONĚNI A STANOU-LI SE SPOJENCI BARBAROVÝMI, JSOU PRO PERŠANY VRATA NA PELOPONNÉSOS OTEVŘENA DOKOŘÁN, I KDYŽ JE NAPŘÍČ ISTHMEM POSTAVENA SILNÁ HRADBA.“**
 - **EFOROVÉ ODPOVĚĎELI, ŽE VŠE ZVÁŽÍ A DALŠÍ DEN VYSLOVÍ ODPOVĚĎ, ALE DALŠÍ DEN SE NIC NEDĚLO.**
 - **POSLOVÉ PAK ŘEKLI: „VY, LAKEDAIMONŠTÍ, SEDÍTE DOMA, SLAVÍTE HYAKINTHIE A PŘITOM ZRAZUJETE SVÉ SPOJENCE.“**
 - **EFOROVÉ SE USMÁLI A S PŘEDSTÍRANÝM ÚDIVEM ŘEKLI, ŽE PŘECE MUSEJÍ VĚDĚT TO, CO VÍ CELÁ SPARTA, ŽE V NOCI VYRAZILA ARMÁDA V PLNÉ SÍLE DO BOIOTIE**
 - **ŠLO O TAJNÝ PŘESUN KVŮLI MĚSTU ARGOS, KTERÉ MĚLO SPARŤANY ZDRŽET, ALE JE I ATHÉŇANY SPARŤANÉ ZMÁTLI**
 - **SPARŤANÉ NEJPRVE POSLALI SVOU ELITU: 5 000 *HOMOIOI*, KDE KAŽDÉHO DOPROVÁZELO 7 HEILÓTŮ, A POTÉ VE DRUHÉ VLNĚ 5 000 PERIOIKŮ ... K NIM SE PO CESTĚ PŘIDÁVALI DALŠÍ SPOJENCI**
 - **TEGEJŠTÍ, MYKÉŇANÉ, KORINTHŠTÍ, TROIZÉNŠTÍ, 8 000 ATHÉŇANŮ A V BOIOTII 600 PLATAJSKÝCH**
 - **MARDONIOS OPEVŇOVAL TÁBOR 6-7 KM NA J OD THÉB A NAPROTI POHOŘÍ KITHAIRION (PLATAJE)**
 - **SNAHA VLÁKAT ŘEKY DO OTEVŘENÉ KRAJINY, KDE BY PERŠANÉ VYUŽILI JÍZDU A LUČIŠTNÍKY**

POZICE VOJSKA

- **P KŘÍDLO SPARTA A TEGEA (X PERŠANÉ VČETNĚ NESMRTELNÝCH)**
- **L KŘÍDLO ATHÉNY (X BOIÓTOVÉ, MÉLIJŠTÍ, LOKROVÉ, FÓKOVÉ, THESSALŠTÍA MAKEDOŇANÉ)**
- **STŘED MEGARŠTÍ A OSTATNÍ ŘEKOVÉ**
- **SESTRVÁVÁNÍ VE VÝŠINÁCH HOR (X PERSKÁ JÍZDA)**
- **ASI 6-7 KM OD ŘEKY ASÓPOS A PERŠANŮ**

1. FÁZE

SMĚR
THÉBY

Perský tábor

Asópos

Přepady
perského
jezdctva

Přepady
perského
jezdctva

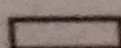
Pozlice na
Asópském
hřebenu

Óeroé

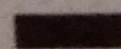
Pramen
Gargaphia

Chrám

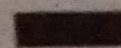
Původní pozice Řeků

PERŠANÉ

SPARTA A TEGEA

SPOJENCI

ATHÉNY

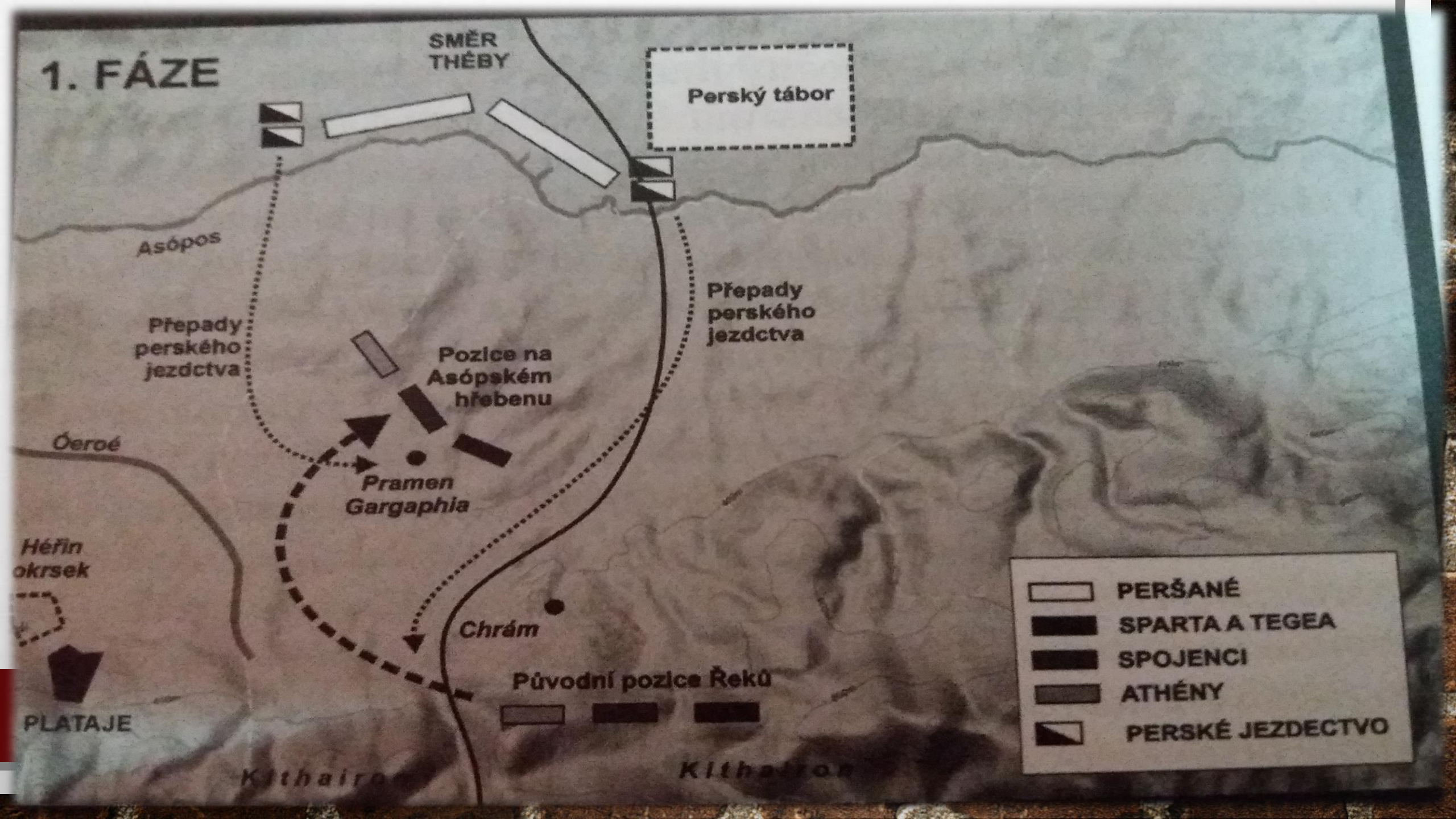
PERSKÉ JEZDECTVO

Héřin
okrsek

PLATAJE

Kithairon

Kithairon

ZMATENÝ PŘESUN

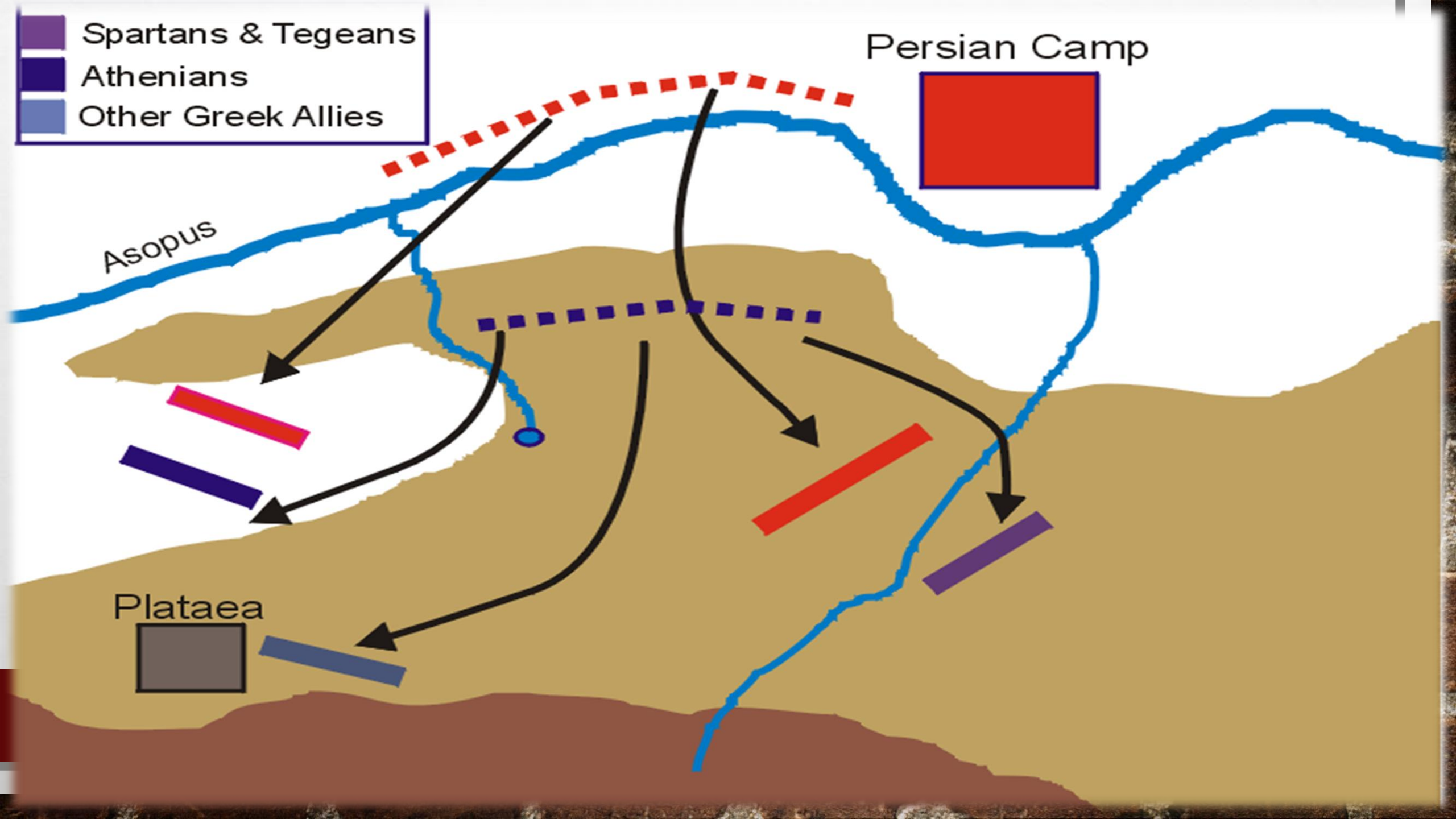
- **ATHÉŇANÉ A SPOJENCI ZE STŘEDU NEZAMÍŘILI K OÉROÉ, ALE K HÉŘINĚ CHRÁMU PŘED PLATAJEMI (MNOHEM DÁL)**
 - **ASI 4 KM OD GARGAFSKÉHO PRAMENE**
 - **DŮVOD: ÚMYSL, BLOUDĚNÍ, ÚTOK JÍZDY (?)**
- **PAUSANIÁS SI MYSLEL, ŽE JDOU NA DOMLUVENÉ MÍSTO A AŽ VŠICHNI ODEŠLI, DAL ROZKAZ K ODCHODU**
 - **ODCHOD POUZE LEHKODĚNCŮ A P- S TEGEJSKÝMI ZŮSTAL DO RÁNA (?)**
 - **---- AMOMFARÉTOS**
- **NÁSLEDNĚ SPARTSKÝ REGENT ZJISTIL, ŽE ŘEKOVÉ ODEŠLI DALEKO ZA OÉROÉ**

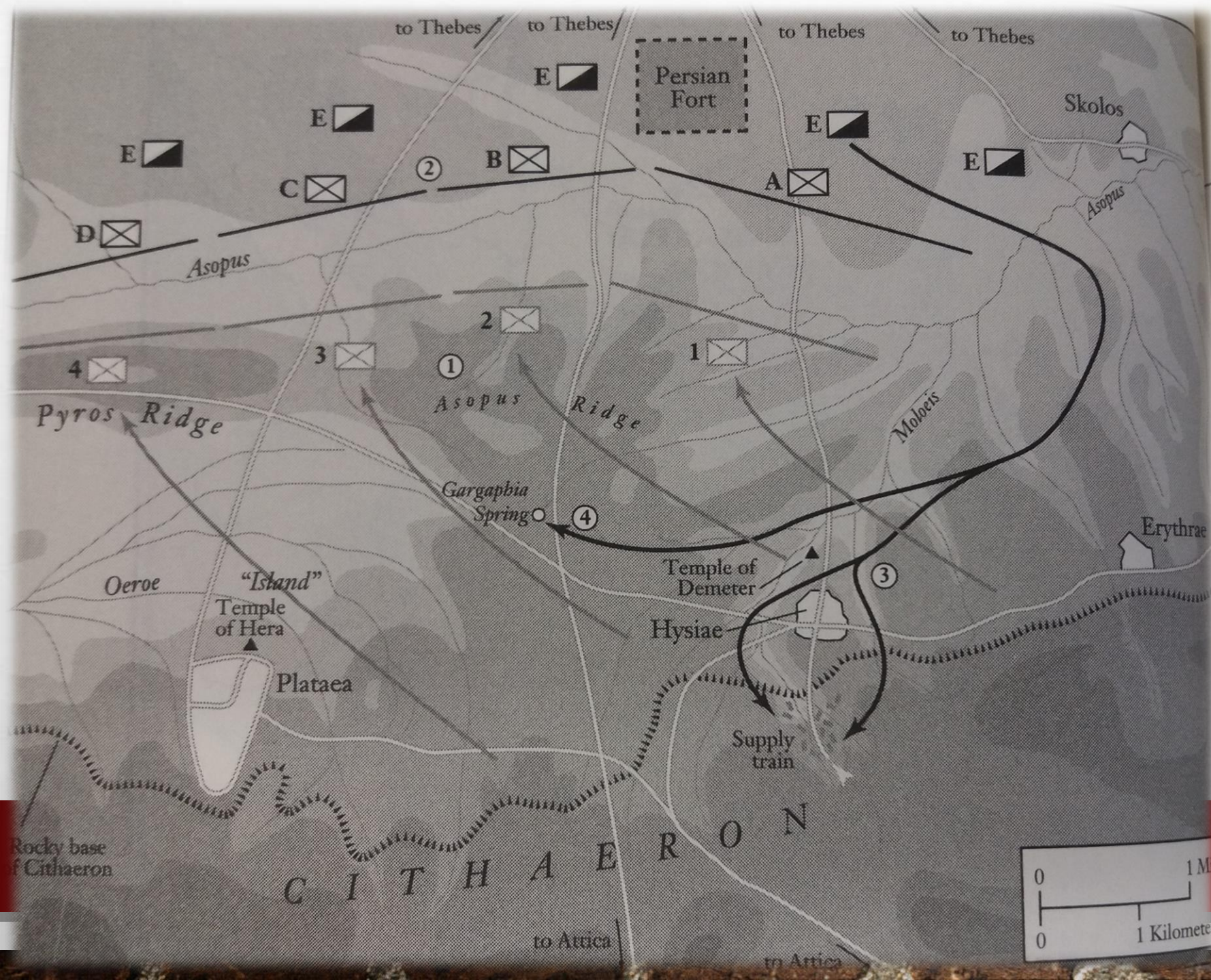
BITVA

- NÁVRAT ZBYTKŮ AMOMFARÉTOVA ODDÍLU A SOUČASNĚ ÚTOK PERSKÉ JÍZDY
- NAVÍC SPARŤANÉ DLOUHO VYSTAVENI STŘELBĚ LUČIŠTNÍKŮ
- POSEL K ATHÉŇANŮM – ŽÁDOST O PODPORU:

„MUŽOVÉ ATHÉNŠTÍ, NASTÁVÁ NÁM ZÁPAS NEJVĚŠTÍ; BUĎ BUDE ŘECKO SVOBODNÉ, NEBO UPADNE DO OTROCTVÍ. NÁS, LAKEDAIMONSKÉ, A VÁS, ATHÉŇANY, SPIJENCI ZRADILI A V MINULÉ NOCI SE ROZUTEKLI. TEĎ JE ROZHODNUTO, CO MUSÍME OD TĚTO CHVÍLE ČINIT: MUSÍME SE BRÁNIT, JAK NEJLÉPE BUDEME MOCI, A NAVZÁJEM SI POMÁHAT. KDYBY BYLA JÍZDA VYRAZILA NEJDŘÍVE PROTI VÁM, BYLI BYCHOM VÁM PŘIŠLI NA POMOC MY S TEGEJSKÝMI, KTEŘÍ SPOLU S NÁMI ŘECKO NEZRADILI. VEŠKERÁ JÍZDA SE VŠAK TEĎ VRHLA NA NÁS, TAKŽE JE NA VÁS, ABYSTE PŘIŠLI BRÁNIT TU ČÁST, KTERÁ JE V TÍSNI NEJVĚŠTÍ. KDYBYSTE SNAD SAMI PRO NĚJAKOU PŘEKÁŽKU PŘIJÍT NEMOHLI, PROKAŽTE NÁM PŘÍZEŇ A POŠLETE NÁM ALESPONĚ LUČIŠTNÍKY. VÍME TAK DOBRĚ JAKO VY, ŽE V TĚTO VÁLCE KONÁTE VŠE, CO JE VE VAŠICH SILÁCH, A ŽE TEDY VYSLIŠÍTE I TOTO‘ (HDT. 9.59).

- PŘI SNAZE POMOC SPARŤANŮM NA NĚ ZAÚTOČILI ŘEKOVÉ KOLABORUJÍCÍ S PERŠANY

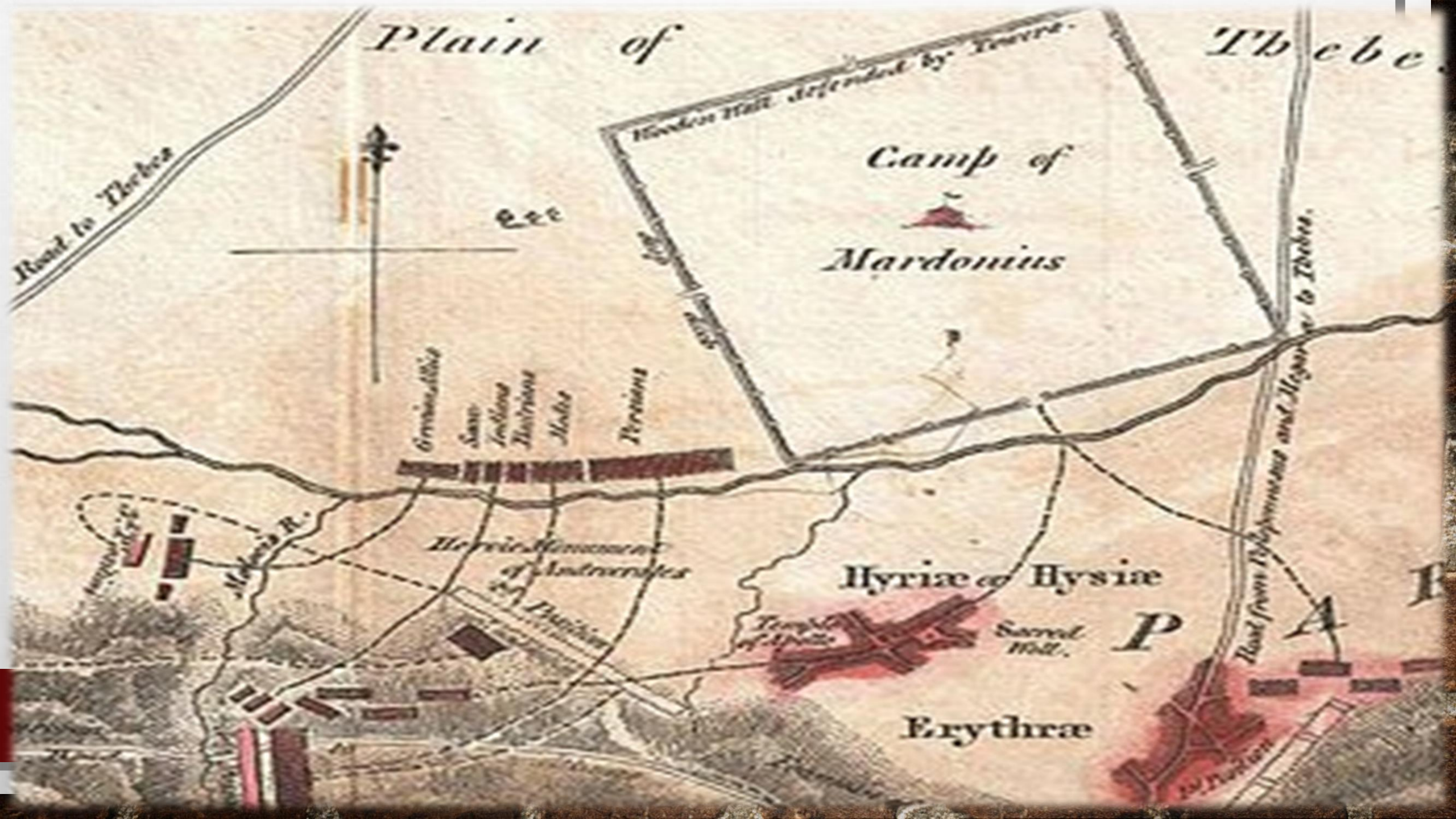

Persian Forces

- A Persians, 40,000
- B Medes, 20,000
- C Bactrians, Indians, and Sacae, 20,000
- D Medizing Greeks (hoplites and light-armed), 20,000
- E Cavalry (total), 5,000

Greek Forces (hoplites and light-armed)

- 1 Right: Spartans, Lacedaemonians, Tegeans, Thespians, 20,000
- 2 Right-Center: Corinthians, Potidaeans, Arcadians of Orchomenus, Sicyonians, 15,000
- 3 Left-Center: Epidaurians, Troezenians, Lepreans, Mycenaean and Tiryinthians, Phleiasians, Hermionians, Eretrians and Styrians, Chalcidians, Ambraciots, Anactorians and Leucadians, Paleans, Aeginetans, 15,000
- 4 Left: Megarians, Plataeans, Athenians, 20,000

Plain of

Thebes

Road to Thebes

Wooden Wall defended by Towers.

Camp of
Mardonius

Gymnasium
Saw
Inclined
Bathrooms
Moles
Pergonia

Melana R.

The vicinities
of Antioch

Myriae or Hysiae

Sacred
Wall.

P

Road from Babylonians and Megarians to Thebes.

Erythrae

- **EURYNAXŮV POVEL K ÚTOKU PROTI PERŠANŮM**
 - **ZE SPARTSKÝCH ŘAD VYBĚHL POUZE ARISTODÉMOS**
 - **NÁSLEDOVAL POVEL PAUSÁNIA K ÚTOKU**
- ***„JAKMILE PAK UPLYNUL ČAS A OBĚŤ BYLA HOTOVA, VYKROČILI I LAKEDAIMONŠTÍ PROTI PERŠANŮM A PERŠANÉ SE JIM POSTAVILI ODLOŽIVŠE LUKY. NEJPRVE SE STRHL BOJ O OHRADU ZE ŠTÍTŮ; KDYŽ TA PADLA, NASTAL JIŽ BOJ U SAMOTNÉHO CHRÁMU DÉMÉTRINA A TRVAL DLOUHO; DOŠLO K BOJI ZBLÍZKA MUŽE PROTI MUŽI. BARBAŘI TOTIŽ ZACHYCOVALI KOPÍ TĚŽKODĚNCŮ A LÁMALI JE. CO DO ODVAHY A SÍLY NEBYLI PERŠANÉ HORŠÍ, NEMĚLI VŠAK PANCÍŘE A K TOMU BYLI NEZKUŠENÍ A NEVYROVNALI SE PROTIVNÍKŮM CHYTROSTÍ. VYRÁŽELI KUPŘEDU PO JEDNOM I PO DESETI A VE VĚTŠÍCH ČI MENŠÍCH HLOUČCÍCH SE DOSTÁVALI MEZI SPARŤANY A TAK HYNULI (HDT.)***
- **PADL MARDONIOS (SNAD KAMENEM) ---- ARYMNÉSTOS ZE SPARTY**
- **NÁSLEDNĚ 1000 ELITNÍCH NESMRTELNÝCH BOJUJÍCÍCH U M. TĚLA**
 - **ÚTĚK OSTATNÍCH PERŠANŮ KE KOLOVÉ HRADBĚ**
- **VÍTĚZILI I ATHÉŇANÉ A NA ÚTĚK SE DALI TĚŽ ŘEČTÍ SPOJENCI PERŠANŮ**
- **NAKONEC UTÍKALI VŠICHNI**

POSLEDNÍ FÁZE BITVY

- **ZPRÁVA O PRŮBĚHU BITVY DOŠLA I K OSTATNÍM ŘECKÝM SPOJENCŮM ZE STŘEDU**
 - **VYDALI SE VŘED, ALE NARAZILI NA BOIOTSKOU JÍZDU A TA JICH MNOHO POBILA**
- **NASTAL BOJ O DŘEVĚNÉ HRADBY, KAM UTEKLO MNOHO PERŠANŮ**
 - **TRVAL DLOUHO**
 - **TEGEJŠTÍ VNIKLÍ DO HRADEB JAKO PRVNÍ**
- **= VÍTĚZSTVÍ ŘEKŮ**
- **PAUSANIÁS**
 - **SERVÍROVÁNÍ MELAS ZOMOS V MARDONIOVĚ STANU V NEJDRAŽŠÍM NÁDOBÍ**

aristeia:

- **Amomfarétos**
- **Poseidónios**
- **Filokyónos**
- **Sófanes z Athén**

X

- **Aristodémos**

- **vynikal, ale nedostal cenu za statečnost, jelikož „zjevně vyhledával smrt, zuřivě vybíhal ze šiku a vykonal veliké činy“ (Hérodotos)**
- **jeho boj naplňoval μένος**
λύσσα
- **nedržel se morální disciplíny σωφροσύνη**

3. MESSÉNSKÁ VÁLKA

- **464 BC ZEMĚTŘESNÍ**
- **NOVÉ POVSTÁNÍ HEILÓTŮ**
 - **REAKCE SNAD VYTVOŘENÍ KRYPTÉIE**
- **ATHÉNSKÁ POMOC NA CESTĚ ODMÍTNUTA**

PELOPONNÉSKÁ VÁLKA

- **431 – 404 BC (27 LET)**
- **ARCHIDAMOVA VÁLKA (431 – 421 BC)**
- **NÍKIŮV MÍR (421 BC)**
- **ATHÉNSKÁ VÝPRAVA NA SICÍLI (415 – 413 BC)**
 - **ALKIBIADÉS**
- **DEKELEJSKÁ VÁLKA (413 – 404 BC)**
- **404 BC KAPITULACE ATHÉN, 30 TYRANŮ**

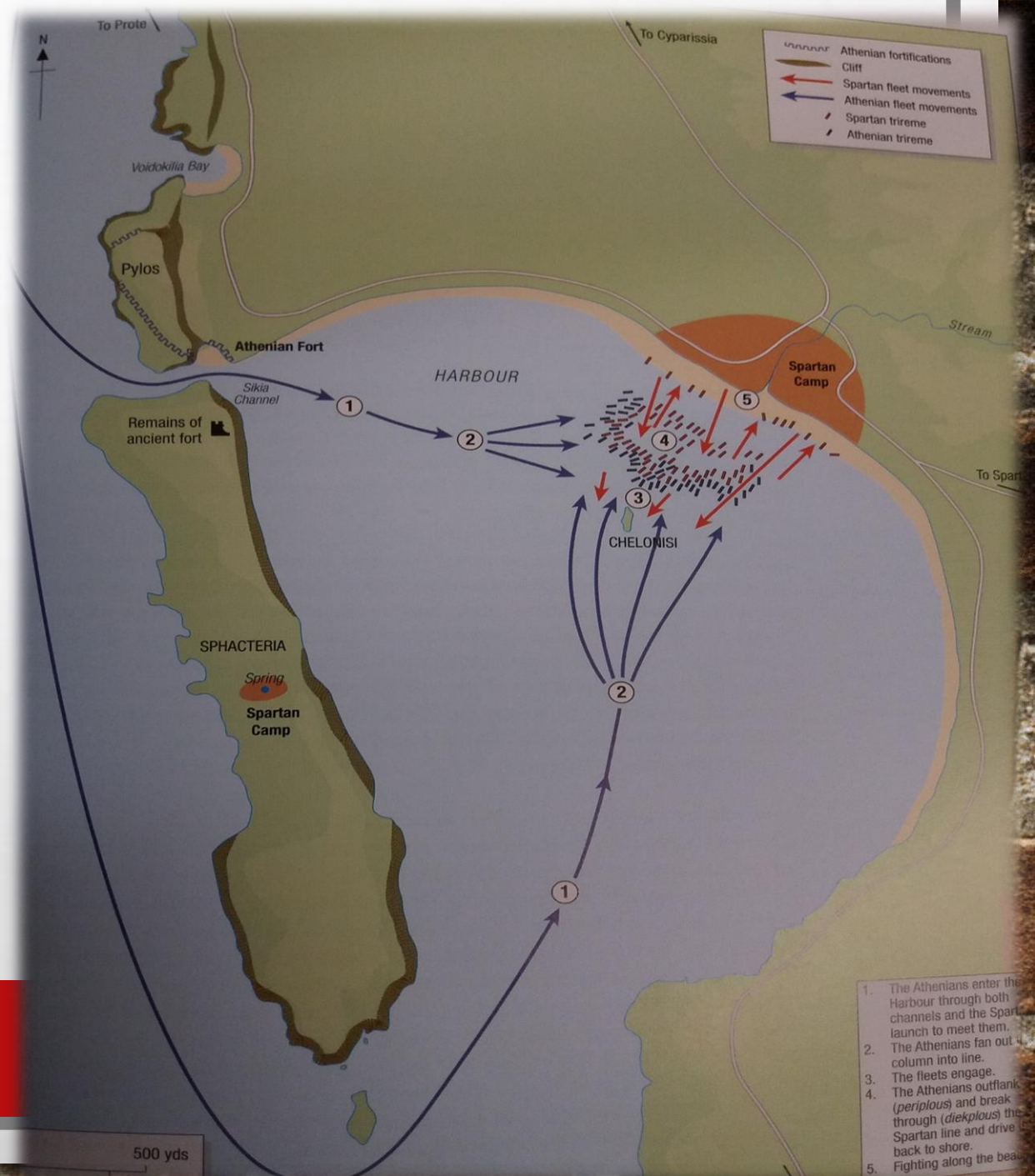

PÁD SPARTSKÉHO MÝTU (SFAKTÉRIE)

- ***STRATÉGOS* DÉMOSTHENES**
 - **PORÁŽKA SPARTY V BITVĚ U OLPAE (426 BC)**
 - **PORÁŽKA SPARTY U PYLU A SFAKTÉRIE (425 BC)**
 - **DOBYTÍ MEGARY (424 BC)**

- Athenian fortifications
- Cliff
- Spartan attacks
- Athenian triremes
- Spartan triremes

- Athenian fortifications
- Cliff
- Spartan fleet movements
- Athenian fleet movements
- Spartan trireme
- Athenian trireme

1. The Athenians enter the Harbour through both channels and the Spartans launch to meet them.
2. The Athenians fan out and form a column into line.
3. The fleets engage.
4. The Athenians outflank (*periplous*) and break through (*diekplous*) the Spartan line and drive back to shore.
5. Fighting along the beach.

BITVA O SFAKTÉRII

- **ATHÉNY**

- **DÉMOSTHENÉS, KLEÓN**
 - **800 HOPLÍTŮ, 2 000 LEHKOODĚNCŮ**
- **ZTRÁTY:**
 - **ASI 230 MUŽŮ**

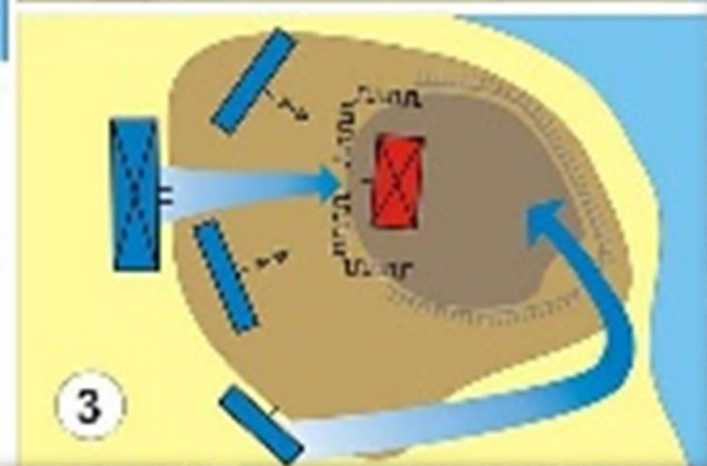
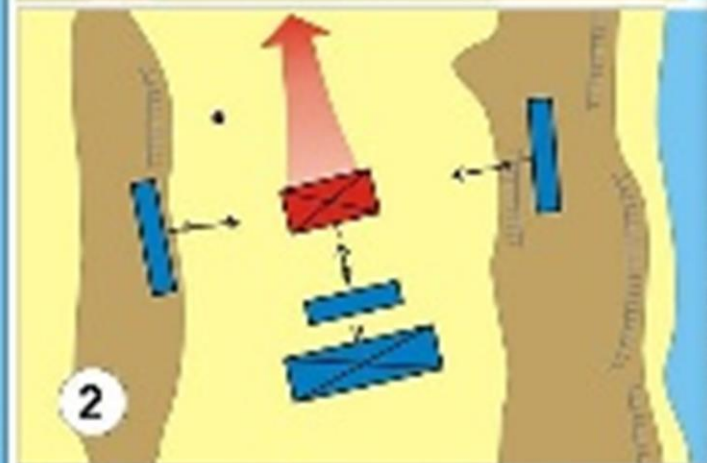
- **SPARTA**

- **EPITADAS, STYFÓN**
 - **420 HOPLÍTŮ**
- **ZTRÁTY:**
 - **148 MUŽŮ (VČETNĚ EPITADA)**

Sparta nabídla Athénám mír (neúspěch)

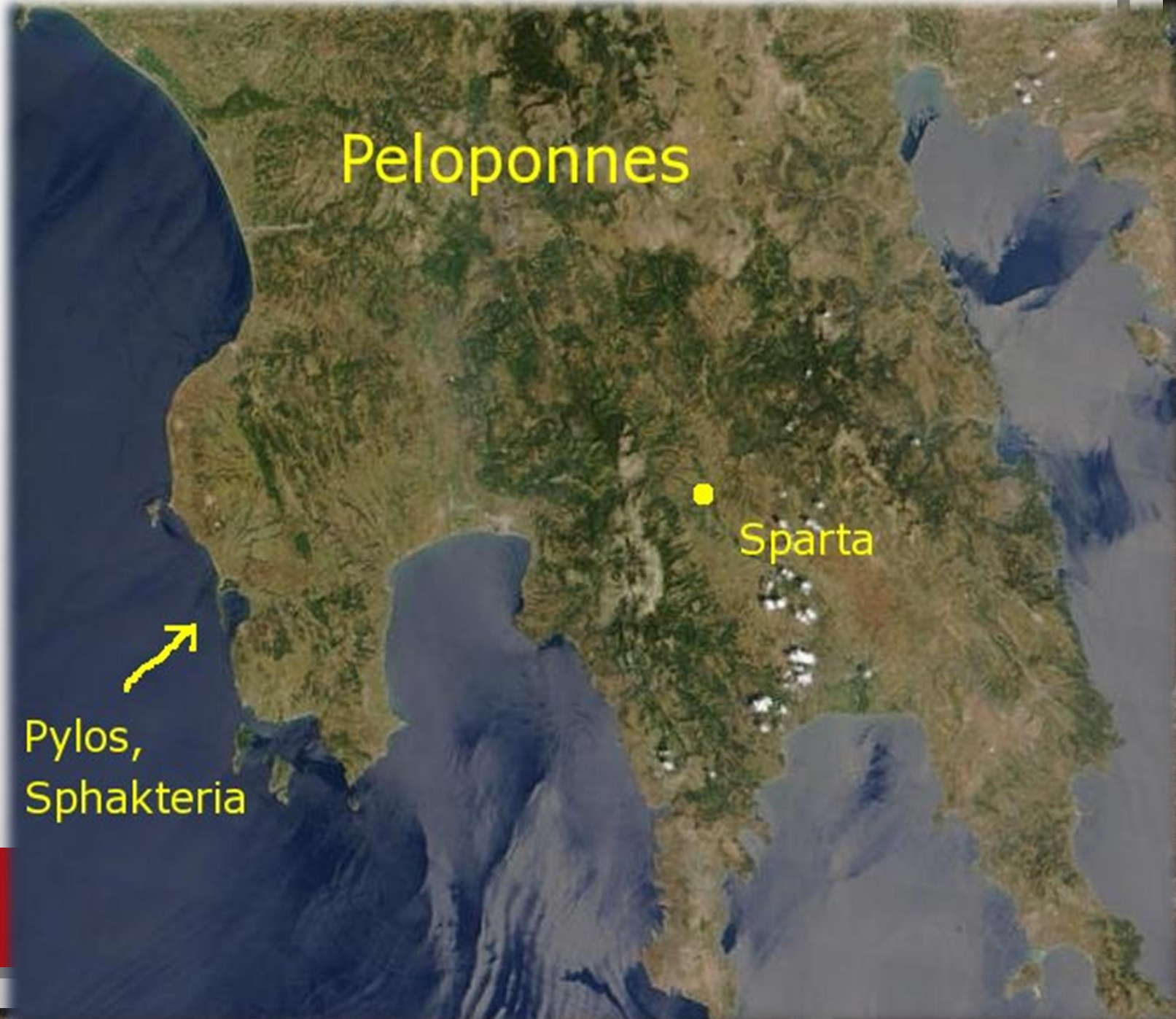
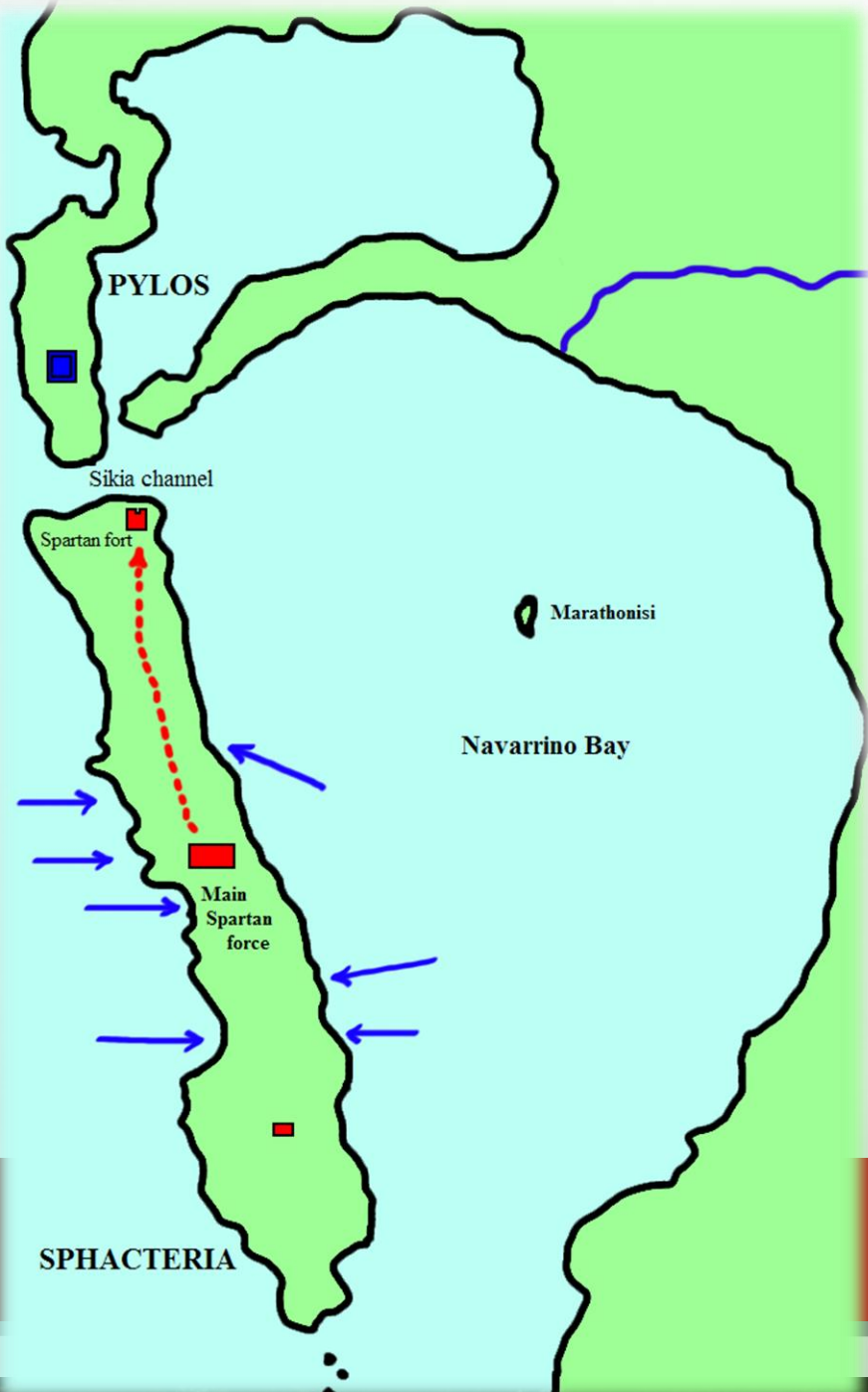
BITVA O SFAKTÉRII

- 425 BC DÉMOSTHENÉS – SICÍLIE
 - ZAKOTVENÍ V ZÁTOCE U MYSU U PYLOS
 - VYBUDOVÁNÍ PEVNOSTI
 - SPARTSKÝ PĚŠÍ I NÁMOŘNÍ ÚTOK
 - BITVA U PYLU (NEÚSPĚCH)
 - === ODŘÍZNUTÍ 400 SPARŤANŮ NA OSTROVĚ SFAKTERIA
 - DÉMOSTHENÉS SE ZDE ROZHODL VYLODIT A ZAÚTOČIT
 - 800 HOPLÍTŮ + 2 000 LEHKOODĚNCŮ
 - NEMOŽNOST BRÁNĚNÍ SE
 - NEUSTÁLÉ OSTŘELOVÁNÍ LUČIŠTNÍKY
 - SPARTSKÁ KAPITULACE (POPRVÉ!)
 - = PÁD SPARTSKÉHO MÝTU, VELKÁ HANBA
 - VŘETENO

Spartané / Athénčany

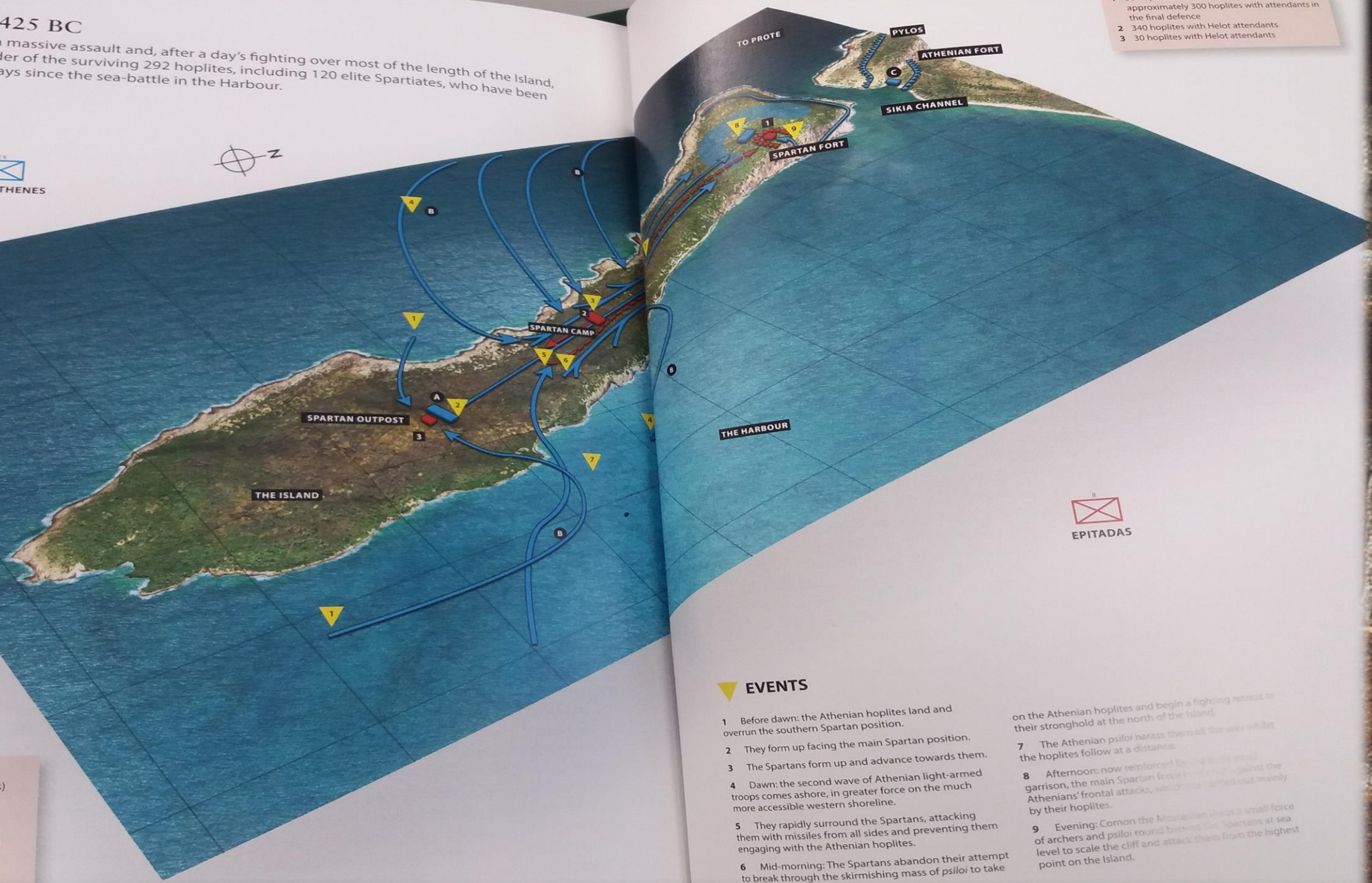

SPHACTERIA 425 BC

The Athenians launch a massive assault and, after a day's fighting over most of the length of the island, finally force the surrender of the surviving 292 hoplites, including 120 elite Spartiates, who have been stranded there for 72 days since the sea-battle in the Harbour.

DEMOSTHENES

SPARTAN FORCES

- 1 50 hoplites with Helot attendants initially; approximately 300 hoplites with attendants in the final defence
- 2 340 hoplites with Helot attendants
- 3 30 hoplites with Helot attendants

EPITADAS

ATHENIAN FORCES

- 800 hoplites (probably without attendants)
- 8,000–10,000 rowers and sailors as *psiloi*
- 700–800 archers
- 800 peltasts
- 400 others (mixed force of Messenians and other allies)
- 100 elite garrison

EVENTS

- 1 Before dawn: the Athenian hoplites land and overrun the southern Spartan position.
- 2 They form up facing the main Spartan position.
- 3 The Spartans form up and advance towards them.
- 4 Dawn: the second wave of Athenian light-armed troops comes ashore, in greater force on the much more accessible western shoreline.
- 5 They rapidly surround the Spartans, attacking them with missiles from all sides and preventing them engaging with the Athenian hoplites.
- 6 Mid-morning: The Spartans abandon their attempt to break through the skirmishing mass of *psiloi* to take on the Athenian hoplites and begin a fighting retreat to their stronghold at the north of the island.
- 7 The Athenian *psiloi* harass them all the way whilst the hoplites follow at a distance.
- 8 Afternoon: now reinforced by the 400 elite garrison, the main Spartan force makes a last stand against the Athenians' frontal attacks, which are carried out mainly by their hoplites.
- 9 Evening: Comon the Messenian leads a small force of archers and *psiloi* round behind the Spartans at sea level to scale the cliff and attack them from the highest point on the island.

THE BATTLE ON THE ISLAND: THE SPARTAN LAST STAND (PP. 82-83)

BOJE O HEGEMONII V ŘECKU

1) SPARTA HEGEMONEM

- 404 – 371 BC
- LÝSANDROS
- NÁSTUP AGÉSILAA II. (398 – 360 BC)

1A) VOJENSKÉ TAŽENÍ DO ASIE

- **1. ROK VLÁDY – ZPRÁVY O DĚNÍ V PERSII (ARTAXERXES II. MNĚMON)**
- **LÝSANDROS – AGÉSILAOS – SNĚM**
 - **30 SPARŤANŮ, 2000 MUŽŮ S NOVÝM OBČANSTVÍM, 6000 SPOJENCŮ**

- **V ASII MÍROVÁ SMLOUVA S TÍSSAFERNEM**

- **KŘIVÁ PŘÍSAHA T., AGÉSILAOVA LEST K NAKLONĚNÍ LIDÍ I BOHŮ NA JEHO STRANU**
- **VOJENSKÁ ČEST – *TIMÉ***

- **AGÉSILAOS POTÉ PŘEDSTÍRAL ÚTOK DO KÁRIE**

- **TÍSSAFENES SE ZDE OPEVNIL A ČEKAL, ALE AG. VEDL ÚTOK DO FRYGIE**

- **NEDOSTATEK JEZDCŮ – BOHATÍ (JEZDEC S KONĚM)**

- **VYSVLEČENÍ ZAJATCŮ**

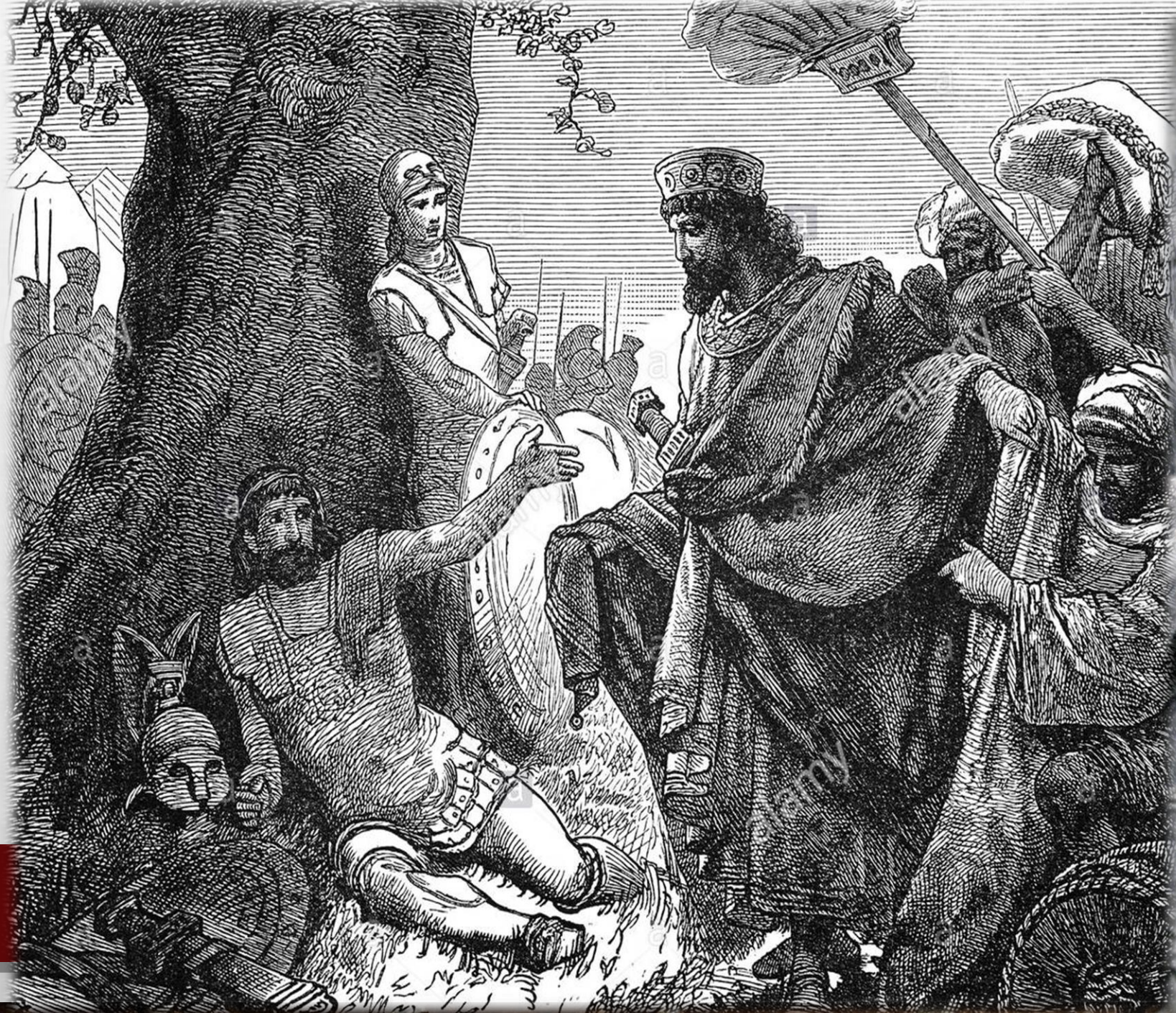
- **BÍLÁ NEOPÁLENÁ ZMĚKČILÁ TĚLA PŮSOBILA CHOUlostIVĚ VEDLE OPÁLENÝCH SVALNATÝCH TĚL ŘEKŮ**

- **PŘEZIMOVAL V EFESU**

- **ZŘÍDIL ZBROJÍŘSKÉ DÍLNY**
- **VYHLÁSIL SOUTĚŽE PRO TY NEJHORLIVĚJŠÍ A VE CVIČENÍ A TĚLESNÉ PŘÍPRAVĚ NEJLEPŠÍ**
- **VÍTĚZŮM ROZDÁVAL VELKÉ DARY**

- **VOJSKO DOBRĚ VYCVIČENÉ A PŘIPRAVENÉ**

- **PO SKONČENÍ ZIMY AG. ROZHLAŠOVAL, ŽE POTÁHNE DO LYDIE**
 - **TISSAFERNES SI MYSLEL, ŽE JE TO LEST A POTÁHNE DO KÁRIE**
 - **ZDE SE NAVÍC MOC NEDALA UPLATNIT JÍZDA**
- **AG. ALE VYTÁHL TAM, KAM ROZHLAŠOVAL**
- **TÍSSAFERNES SE SNAŽIL HNÁT CO NEJRYCHLEJI ZPĚT A ROZDĚLIL PĚCHOTU A JÍZDU**
 - **AG. TOHO VYUŽIL – JÍZDU SPOJIT S LEHKOU PĚCHOTOU A ROZKÁZAL JIM CO NEJRYCHLEJI ZAÚTOČIT, SÁM VEDL TĚŽKOU PĚCHOTU ZA NIMI**
 - **AG. ZVÍTĚZIL**
- **PERSKÝ KRÁL ROZKÁZAL TÍSSAFERNA POPRAVIT A POŽÁDAL O MÍR S VELKÝM PENĚŽITÝM DAREM**
- **AG. ZATÍM VOJSKO PŘESUNUL DO KÁRIE**
- **BĚHEM PŘESUNU DOSTAL SKYTALU, ŽE MÁ VELET I LOŽSTVU**
- **POTÉ ODTÁHL DO ÚZEMÍ FARNABATA A SPOJIL SE S KOTYNEM, KRÁLEM PAFLAGONIE**
- **OD FARNABATA ODPADL A S AG. SE POTÉ SPOJIL I SPITHRIDATES**
- **SETKÁNÍ AG. A FARNABATA (FARN. SYN – POHOSTINNÉ PŘÁTELSTVÍ ... OH)**
- **NÁSLEDNĚ AG. PODSTOUPIL HLOUBĚJI DO ŘÍŠE (SÚSY, EKBATANY)**
 - **ALE TEHDY JEJ DOSTIHL SPARŤAN EPIKYDIDAS – NAŘÍZENÍ STÁHNOUT SE ZPĚT (UPLACENÉ *POLEIS*)**

HMP

ZÁCHRANA PERSIE – ÚPLATEK ŘEKŮM

- 1 Z DŮVODŮ, PROČ AV MOHL USEDNOUT NA PERSKÝ TRŮN
 - **UKÁZKA PLUT., AGES. (90)**
- AG. OKAMŽITÝ NÁVRAT (PERSIE LEŽELA NA KOLENOU)
 - HANNIBAL
- AG. ŘEKL, ŽE JEJ KRÁL VYHÁNÍ Z PERSIE 10 000 LUČIŠTNÍKY
 - THÉBY, ATHÉNY (= KORINTSKÁ VÁLKA)
- OPĚT BUDE BRATR ZABÍJET BRATRA A ŘECKO BUDE TRPĚT
 - PENÍZE VŽDY PŘEMŮŽOU ČEST A DOBRÉ ÚMYSLY
- AG. TAK DAL TAK JASNĚ NAJEVO, ŽE BY SVOU VLAST NEVYMĚNIL ZA ZBYTEK SVĚTA
A ANI STARÉ PŘÁTELE ZA TY NOVÉ
- CORNELIUS NEPOS: KÉŽ BY BYLI TAKOVÍ I NAŠI VOJEVŮDCI
 - CAESAR, ANTONIUS, OCTAVIANUS

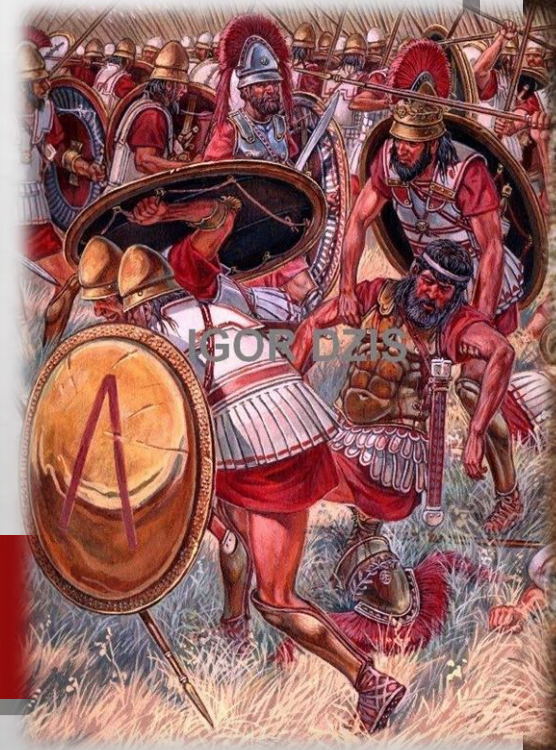
1B) KORINTSKÁ VÁLKA

- **395 – 387 BC**
- **ZÁMINKA – SPOR O ÚZEMÍ MEZI MĚSTY FÓKIS A LOKRIDOU, ROLE PERSIE**
- **395 BC THÉBY PORAZILY SPARŤANY V BITVĚ U HALIARTUSU (UMŘEL ZDE LÝSANDROS)**
- **NÁVRAT AGÉSILAA DO ŘECKA**
- **NA PŘECHOD HELLÉSPONTU A DALŠÍCH OBLASTÍ ZPĚT MU STAČILO JEN 30 DNÍ**
 - **VS. XERKES**
- **BARBARY NEŽÁDAL O PRŮCHOD, ALE POSLAL K NIM POSLY, ZDA MAJÍ DANOU OBLASTÍ PROJÍT JAKO ZEMÍ PŘÁTELSKOU ČI NEPŘÁTELSKOU**
 - **TRÓCHALOVÉ**
 - **MAKEDONSKÝ KRÁL VZKÁZAL, ŽE SI TO ROZVÁŽÍ**
 - **AG. ODPOVĚDĚL: „AŽ SI TO ZATÍM ROZVAŽUJE, MY TÁHNEME DÁL“**
 - **THÉSSALIE + FARSALOVÉ (V ČELE 500 JEZDCŮ)**
- **ZDE JEJ DOSTIHL EFOR DIFRIDAS S ROZKAZEM, ABY VPADL DO BOIÓTIE**

BITVA U KORÓNEIE

- **394 BC**
- **ZDE PŘIPOJIL K VOJSKU DALŠÍ MUŽE**
- **VELMI KRUTÁ BITVA (XENOFÓN)**
- **AG. VOJSKO, FÓKOVÉ, ORCHOMENTŠTÍ**
 - **15 000 MUŽŮ (ZTRÁTY 350 M.)**
 - **X**
- **THÉBY A ARGOS, KORINTH, ATHÉNY, EUBOIA, LOKROVÉ A AINIAŇANÉ**
 - **20 000 MUŽŮ (ZTRÁTY 600 M.)**
- **AG. VÍTĚZIL NA P KŘÍDLĚ, ALE DOVĚDĚL SE O SITUACI NA DRUHÉ STRANĚ – MOHL JEDNODUŠE ZVÍTĚZIT ÚTOKEM ZE ZÁLOHY**
 - **PLUT.: JEHO CTIŽÁDOST, ODVAHA A VOJENSKÁ ČEST ZPŮSOBILY, ŽE ZAÚTOČIL ČELO PROTI ČELU**
- **NEJPRUDŠÍ BITVA – KOLEM AG. A 50 SPARŤANŮ**
 - **AG. NA ŘADĚ MÍST ZRANĚN KOPÍM I MEČEM**
 - **ROZDĚLENÍ FALANGY A VPUŠTĚNÍ THÉBANŮ DO MEZER**
 - **VYDÁNÍ MRTVÝCH – VÍTĚZSTVÍ**
 - **HÉŘIN CHRÁM**
- **DÝTHUISKÉ HRV**

The Battle of Koroneia, 394 BC

AGESILÁŮV NÁVRAT DO SPARTY A BOIÓTSKÉ TAŽENÍ

- **NEZMĚNIL SE A NIC NEKRITIZOVAL**
 - **JEŠTĚ VÍCE MILOVÁN**
- **VEDL TAŽENÍ DO BOIÓTIE (MĚL PŘES 60 LET)**
 - **OTOK NA NOZE --- KLEOMBROTOS**
- **SPARTSKÉ VÍTĚZSTVÍ U MĚSTA NEMEA A ATHÉNSKO-PERSKÉ NÁMOŘNÍ U KNIDU**
- **SPARTSKÁ PORÁŽKA U LECHAEA 391 BC**
 - **PERSIE SE PŘIKLONILA KE SPARTĚ A ATHÉNY KAPITULOVALY**
- **PERSIE OBSAZUJE MĚSTSKÉ STÁTY V MA**

2) ŘADA POHROM, PÁD SPARTSKÉHO POSTAVENÍ A NÁSTUP THÉB 371 – 346 BC

- **PORÁŽKA V NÁMOŘNÍ BITVĚ U TEGYR OD THÉBANŮ (PELOPIDÉS)**
- **MÍROVÝ SJEZD DO SPARTY (CELÉ ŘECKO)**
 - **EPAMEINÓNDAS ŽÁDAL MÍR ZALOŽENÝ NA ZÁSADÁCH ROVNOSTI A SPRAVEDLNOSTI, MÍR, KTERÝ JEDINÝ MOHL BÝT ÚSPĚŠNÝ**
 - **NESHODY AG. X EP. ---- AG. VYŠKRTL THÉBY Z MÍROVÉ SMLOUVY A VYHLÁSIL JIM VÁLKU**

2A) BITVA U LEUKTER, 371 BC

SPARTA A SPOJENCI

- **KLEOMBROTOS I**
 - **10 000 HOPLÍTŮ A 1 000 JÍZDY**
- **ZTRÁTY:**
 - **1 000-2 000 MUŽŮ (Z TOHO 400 SPARŤANŮ)**

THÉBY A SPOJENCI

- **EPAMEINÓNDÁS**
 - **6 000 – 7 000 HOPLÍTŮ A 1 500 JÍZDY**
- **ZTRÁTY:**
 - **300 MUŽŮ**

- **SPOLUKRÁL KLEOMBROTOS BYL VE FÓKIDĚ**

- **ROZKAZ K ÚTOKU NA THÉBY**

- **SPARŤANÉ:**

- **KLASICKY 8 ŘAD ELITNÍCH JEDNOTEK NA P KŘÍDLĚ, NA L LEHKÁ PĚCHOTA A MALÝ ODDÍL JÍZDY**

X

- **THÉBANÉ:**

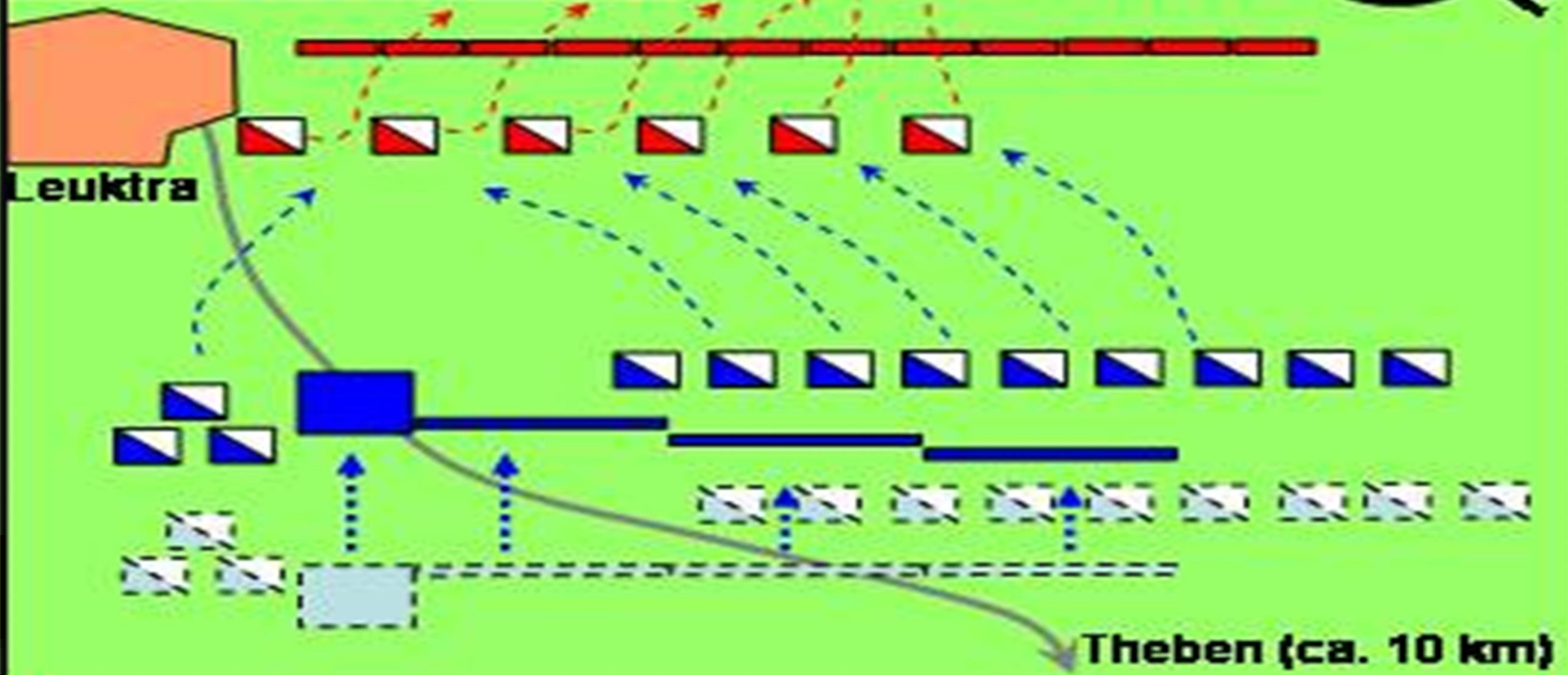
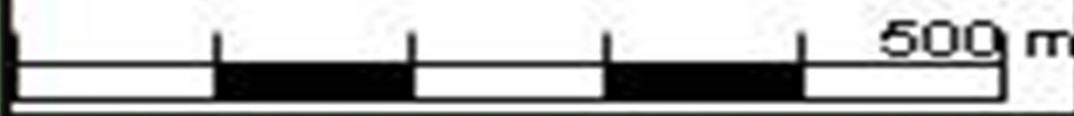
- **4X ZVÝŠIL HLOUBKU L KŘÍDLA (48 ŘAD DO HLOUBKY + 32 MUŽŮ DO ŠÍŘKY)**
 - **V ČELE *HIEROS LOCHOS***
- **ÚTOK JÍZDY (PORÁŽKA SP.)**
- **NÁSLEDOVAL PRUDKÝ ÚTOK NA S. P KŘÍDLO, KTERÉ ODDĚLIL OD FORMACE**
- **NÁSLEDNĚ SE ČÁST ODDĚLILA A NAPADLA STŘED A L KŘÍDLO Z BOKU**
 - **TAKTIKA KOSÉHO ŠIKU (*IOXÉ FALANX*)**

- **PADLO 400 SPARŤANŮ I KLEOMBROTOS**

- **NEJVĚTŠÍ *ARISTEIA* – KLEÓNYMOS**

- **V BITVĚ PŘED KRÁLEM 3X PADL POD PŘÍVALEM RAN A 3X SE POSTAVIL A ZNOVU BOJOVAL**
- **NAKONEC TAKÉ PADL**

Schlacht von Leuktra (371 v. Chr.) Eröffnungsphase

THE BATTLE OF LEUCTRA

Opening Moves,
371 B.C.

SCALE OF MILES

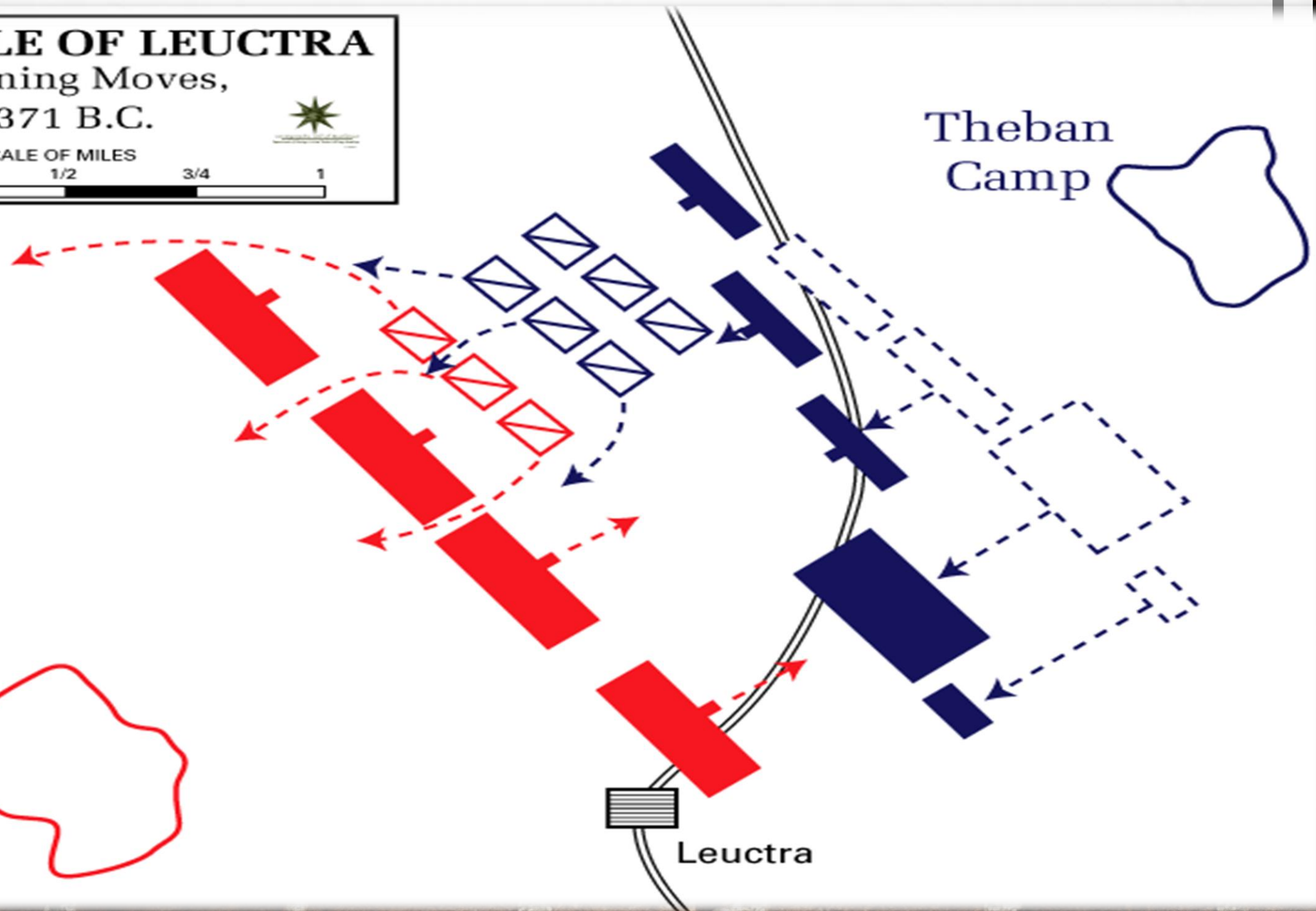
Theban
Camp

Spartan
Camp

Leuctra

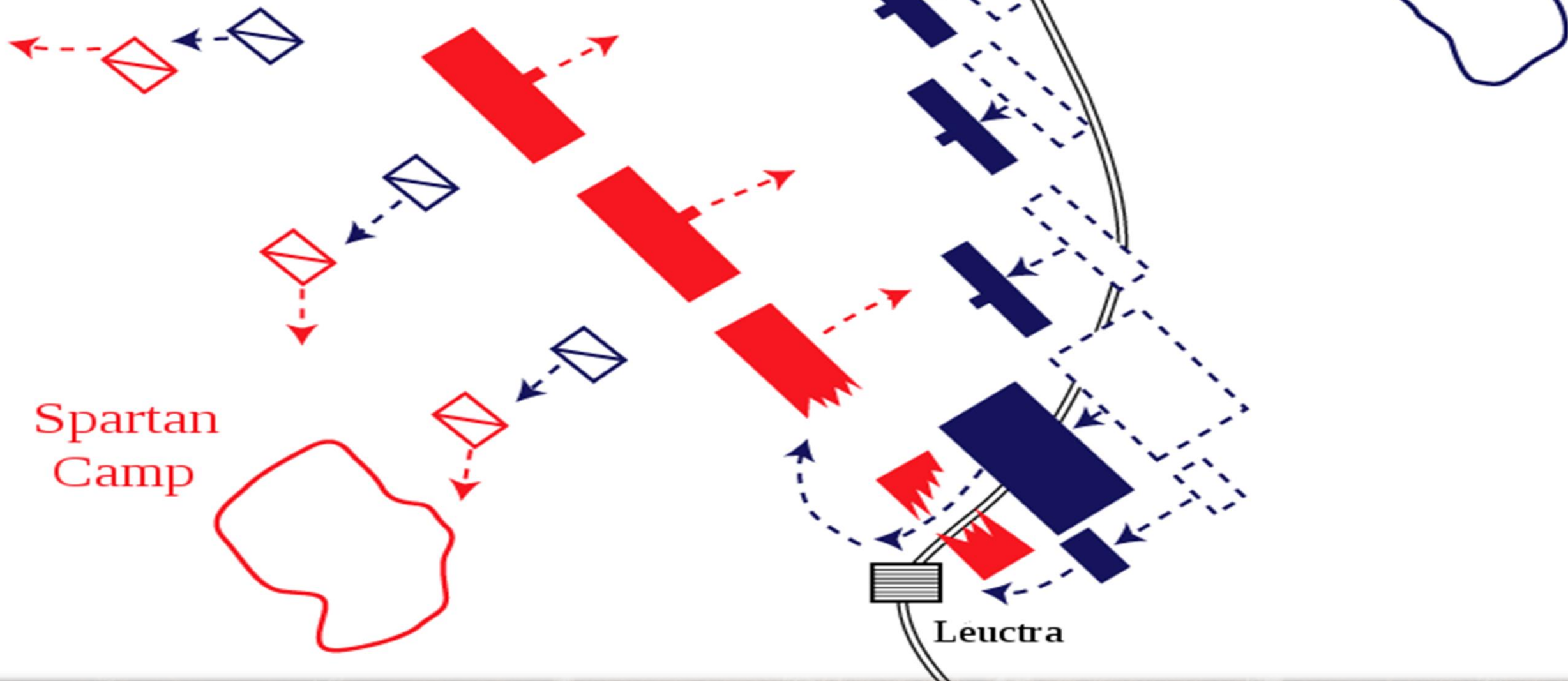
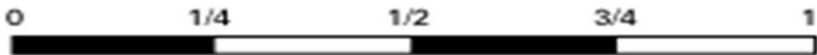

THE BATTLE OF LEUKTRA

Decisive Action

371 B.C.

SCALE OF MILES

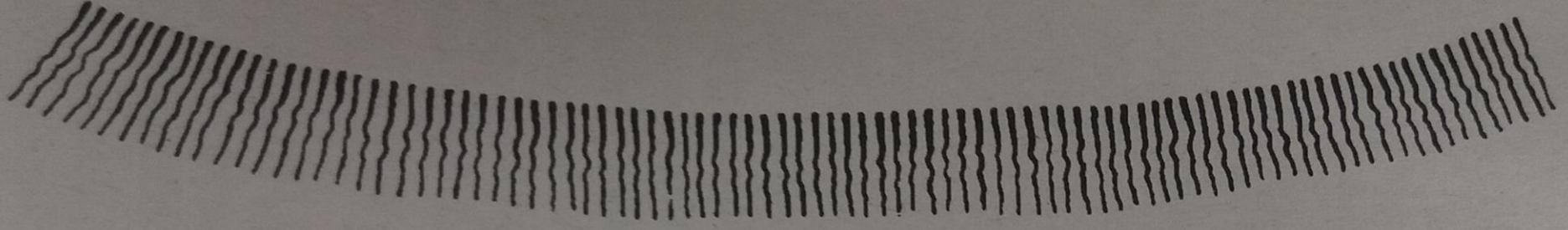
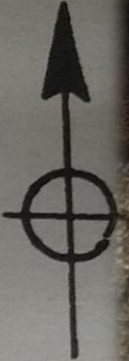

Theban
Camp

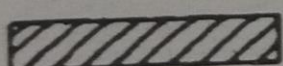
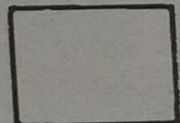
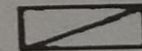
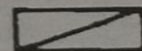
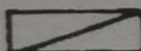
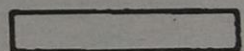
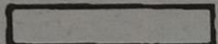
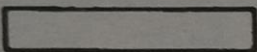
Spartan
Camp

Leuctra

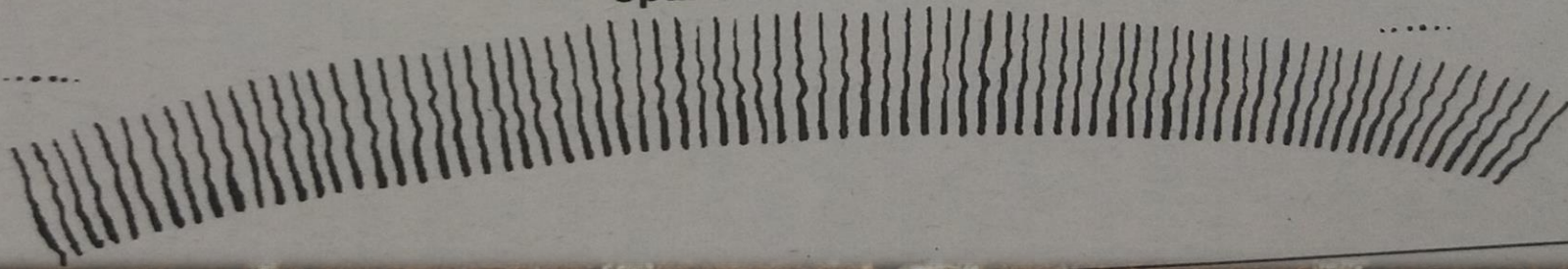
Bitva u Leukter, 371 př. Kr.

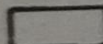
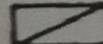
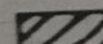

Thébané

Spartané

- pěchota thébská
- jízda thébská
- pěchota spartánská
- jízda spartánská

(není v měřítku)

Spartans & allies
(Cleombrotus)
8,500 hoplites
1,000 cavalry
1,100 peltasts

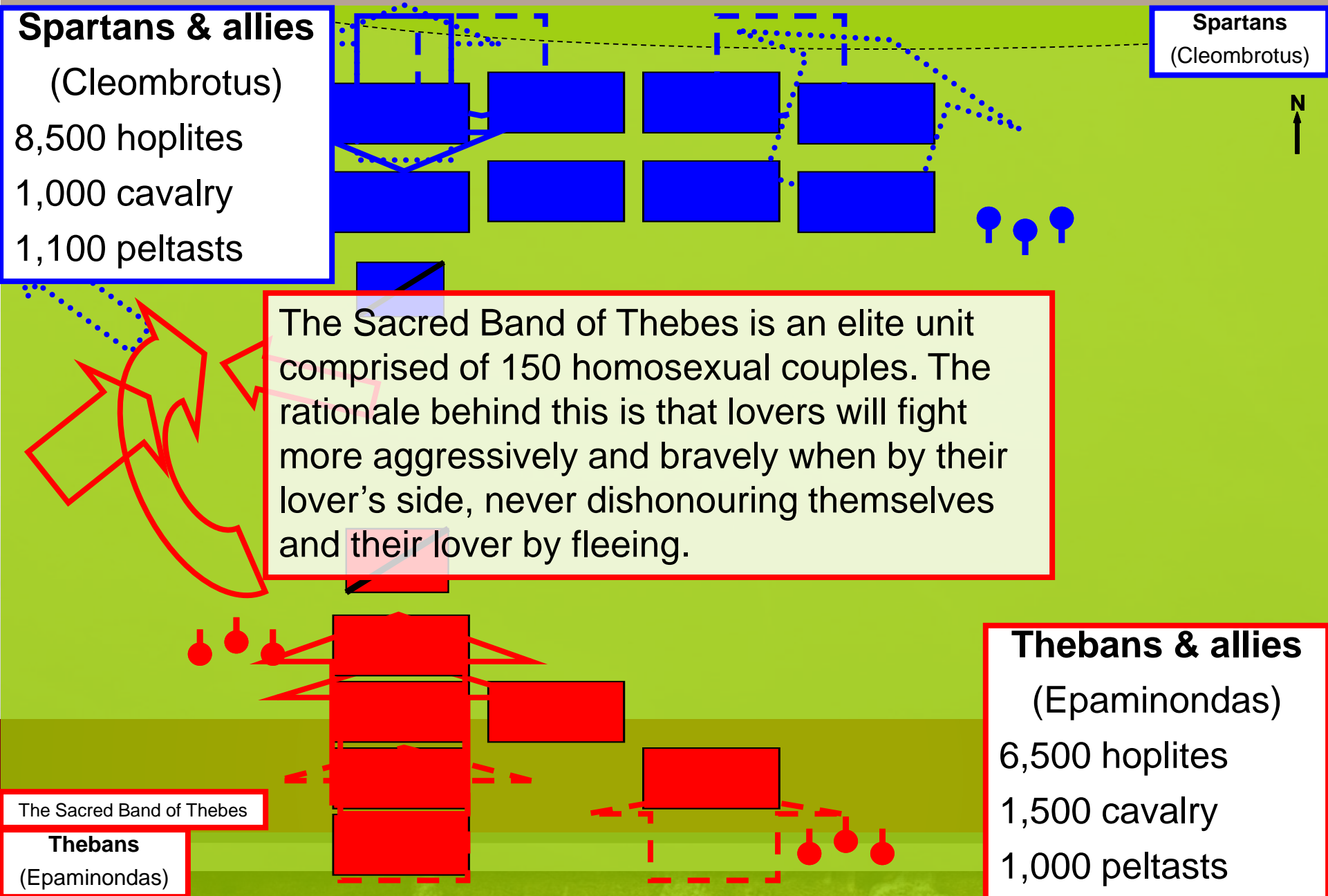
Spartans
(Cleombrotus)

The Sacred Band of Thebes is an elite unit comprised of 150 homosexual couples. The rationale behind this is that lovers will fight more aggressively and bravely when by their lover's side, never dishonouring themselves and their lover by fleeing.

Thebans & allies
(Epaminondas)
6,500 hoplites
1,500 cavalry
1,000 peltasts

The Sacred Band of Thebes
Thebans
(Epaminondas)

NÁSLEDKY BITVY U LEUKTER

- **SPARTA DEFINITIVNĚ PŘIŠLA O SVOU POZICI HEGEMONA V ŘECKU**
- **SPOJENCI OPUSTILI PELOPONÉSKÝ SPOLEK A POSTAVILI SE PROTI SPARTĚ (TEGEA)**
- **OSVOBOZENÍ MESSÉNIE A HEILÓTŮ**

2B) PRVNÍ ÚTOK NA SPARTU

- **V DOBĚ LEUKTER – GYMNOPAIDIE**
 - POSLOVÉ PŘINESLI INFO O BITVĚ
 - **UKÁZKA PLUT., *AGES*. (102)**
 - DÍKY AG. NEVYUŽITA *ATIMIE*
- **EP. NÁSLEDNĚ VPADL SE 70 000 MUŽI DO LAKEDAIMONU**
 - 40 000 TĚŽKODĚNCŮ, ZBYTEK CHTĚL JEN LOUPIT
 - SP. MOHLA POSTAVIT NA ODPOR JEN NĚKOLIK 100 MUŽŮ + PROPUŠTĚNCE, HEILÓTY A NĚJAKÉ SPOJENCE
 - NEPŘÁTELÉ ZDE POPRVÉ PO 600 LETECH OD PŘÍCHODU DÓRŮ
 - EP. VOJSKO ZDE LOUPILO, ANIŽ BY SE JIM KDO POSTAVIL – AG. VĚDĚL, ŽE BY ŠLO O JASNOU SEBEVRAŽDU
 - AG. OBSADIL STŘED MĚSTA A NEJDŮLEŽITĚJŠÍ OPĚRNÉ BODY (HRADBY)
- **2 POVSTÁNÍ**
- DOCHÁZELO K MNOHÝM DEZERCÍM *HEILÓTŮA PERIOIKŮ*
- **AG. TEHDY SPARTU ZACHRÁNIL**
 - ZÁKAZEM PŘEMOHL VROZENÉ SPARTSKÉ VÁŠNĚ A CTIŽÁDOST
- **OSVOBOZENÍ MESSÉNIE**
- **MOC SPARTY UŽ VŠAK NEBYLO MOŽNÉ OBNOVIT**

2C) DRUHÝ ÚTOK NA SPARTU

- **EP. MÁLEM NAPADL SP. NECHRÁNĚNU, ALE AG. SE S VOJSKEM VRÁTIL VČAS**
- **BOJE VE SPARTĚ**
- **NEZBÝVALO NIC JINÉ NEŽ BOJOVAT SE ZOUFALOU STATEČNOSTÍ – *ANDREIA***
- **AG. (HODNĚ NAD 60 LET), BOJOVAL S NEUVĚŘITELNOU UDATNOSTÍ**

ARISTEIA

- **ISADAS**

- **„FOIBIDŮV SYN ISADAS POSKYTL NEJEN SVÝM SPOLUOBČANŮM, ALE MYSLÍM I NEPŘÁTELŮM KRÁSNOU A OBDIVUHODNOU PODÍVANOU. VYNIKAL TĚLESNOU KRÁSOU I SILOU, BYL VE VĚKU, KDY CHLAPCI DOSPÍVAJÍ V MUŽE (18 ČI 19 LET) A JSOU V NEJLEPŠÍM ROZKVĚTU. PRÁVĚ SI NATÍRAL TĚLO OLEJEM, A TAK VYBĚHL Z OTCOVA DOMU BEZ ŠATU I BEZ OCHRANNÉ ZBROJE, V JEDNÉ RUCI DRŽEL OŠTĚP, V DRUHÉ MEČ A HNAL SE STŘEDEM BOJUJÍCÍCH, VRHL SE MEZI NEPŘÁTELE, A KOHO POTKAL, TOHO ZASÁHL A ZABIL. SÁM NEBYL NIKÝM ZRANĚN, BUĎ ŽE HO PRO JEHO STATEČNOST CHRÁNIL BŮH, NEBO PŘIPADAL NEPŘÁTELŮM JAKO NĚJAKÁ VYŠŠÍ A MOCNĚJŠÍ, NADLIDSKÁ BYTOST“ (PLUT., AGES.)**
- **VĚNEC A POKUTA**

- **X**

- **ARCHIDAMOS**

- **„KTERÝ ZNAMENITĚ BOJOVAL, VYZBROJEN SILOU DUŠEVNÍ I TĚLESNOU HBITOSTÍ, RYCHLE PŘEBÍHAL ÚZKÝMI ULIČKAMI MĚSTA NA MÍSTA, KDE ZUŘILA NEJPRUDŠÍ BITVA, A VŠUDE SE SVÝM MALÝM ODDÍLEM ODRÁŽEL NEPŘÁTELE“ (PLUT., AGES.)**
- **BOJOVAL S ODDÍLEM DLE ARISTIATEHDEJŠÍ PROMACHOI**

2D) BITVA U MANTINEIE

- 362 BC
- NĚKOLIK DNÍ PROBĚHLA PO ÚTOKU NA SPARTU
BITVA U MANTINEIE
- PADL EPAMEINÓNDAS
 - SPARŤAN ANTIKRATÉS
 - S POTOMKY VE SP. POTÉ NAZÝVÁNÍ MACHAIRIÓNY
 - PODLE MEČE *MACHAIRA*, KTERÝM ZABIL EP.
 - TENTO ZDE ZÍSKAL *ARISTEIA* A MNOHO JINÝCH POCT
A VYZNAMENÁNÍ
 - JEHO ROD BYL TĚŽ ZPROŠTĚN DANÍ

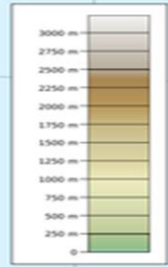
GREECE UNDER THEBAN HEGEMONY
 (371 BC - 362 BC, 362 BC Status)

THEBES AND ALLIED STATES

ATHENS AND ALLIED STATES

SPARTA AND ALLIED STATES

OTHER GREEK STATES

BITVA U CHAIRONEIE

- **2. 8. 338 BC**
- **BEZ SPARTSKÉ ÚČASTI**
- **MAKEDONIE X SJEDNOCENÉ ŘECKO**
 - **HLAVNĚ ATHÉNY A THÉBY – *HIEROS LOCHOS*, POSVÁTNÁ DRUŽINA**
 - **NE SPARTA**
- **OSVĚDČENÍ MAKEDONSKÉ KONCEPCE SPOJOVÁNÍ ZBRANÍ**
- **L KŘÍDLO**
 - **JÍZDA ZAÚTOČILA KLÍNEM NA POSVÁTNOU DRUŽINU A PD PADLA DO POSLEDNÍHO MUŽE, I KDYŽ MAKEDONCŮM ZPŮSOBILA TĚŽKÉ ZTRÁTY**
 - **ZDE VELEL 18LETÝ AV**

NÁSLEDKY CHAIRONEIE

- **ŘECKO DOBYTO A SVÁZÁNO SYMMACHIÍ**
 - **SMLOUVA O OCHRANĚ A OBRANĚ PROTI NEPŘÍTELI,**
 - **MAKEDONIE NEBYLA ČLENEM, ALE HEGEMONEM (VRCHNÍ VELITEL)**
 - **NĚKDE F. PODPOŘIL STÁTNÍ PŘEVRA TY PRO VZNIK OLIGARCHIE**
- **KONCEPCE VŠEOBECNÉHO MÍRU (KOINE EIRENE VYPRACOVANÉHO ŘEKY VE 4. STOLETÍ BC**
- **ŘEKOVÉ SE ZAVÁZALI (SMLOUVA + PŘÍSAHA) UDRŽOVAT MÍR A BÝT SPOJENCI PŘI JEHO PORUŠENÍ**
- **338 MÍR + VYTVOŘENÍ SPOLKOVÉ RADY *SYNHEDRION***
 - ***POLEIS* ZDE ZASTOUPENA DLE POČTU VOJENSKÝCH JEDNOTEK**
- **DOHODA UZAVŘENA V KORINTHU/ ISTHMU – KORINTSKÝ SVAZ**
 - **ŠLO O FORMÁLNÍ POTVRZENÍ MAKEDONSKÉ NADVLÁDY V ŘECKU (SYMBOLIKA, ZDE BYL DŘÍVE UZAVŘEN MÍR PROTI XERXOVI – THERMOPYLY ...)**
 - **PERŠANÉ I TEĎ JAKO NEPŘÁTELÉ – HESLA SVOBODA (MĚSTA V MA) A POMSTA (ZNIČENÍ CHRÁMU V ATHÉNÁCH)**
 - **NEPŘIPOJILA SE JEN SPARTA**

AGIS III.

- **338 – 331 BC**
- **PŘIJMUTÍ PERSKÝCH PENĚZ**
 - **POVSTÁNÍ PROTI MAKEDONII**
- **20 000 PĚŠÁKŮ + 2 000 JEZDCŮ**
 - **NEPOKOJE V DOBĚ ANTIPATROVÝCH BOJŮ V THRÁKII**
 - **RYCHLÝ NÁVRAT**
- **ANTIPATER MĚL ASI 40 000 MUŽŮ (ŘEDU ŘEKŮ VĚRNÝCH MAKEDAŇANŮM)**
- **BITVA U MEGALOPOLIS**
 - **5 300 MRTVÝCH „SPARTANŮ“**
- **AGIS MNOHOKRÁT ZRANĚN NEŽ KLESL K ZEMI, KDYŽ JEJ VOJÁCI ODNÁŠELI, BYLI OBKLOPENI NEPŘÁTELI, NAŘÍDIL JIM, ABY UTEKLI A SÁM SE POSTAVIL NEPŘÁTELŮM NEŽ PADL**

KONEC 3. STOLETÍ – 2. STOLETÍ BC

- **POKUS O OBRODU:**
 - **AGIS IV. A KLEOMENÉS III.**
- **KLEOMENÉS III. PODLEHL U SELLASIE**
 - **MAKEDOŇANÉ + ŘEKOVÉ**
- **NOVÝ POKUS O OBRODU:**
 - **NÁBIS (206 – 192 BC)**
 - **BOJE S ŘÍMANY – 195 BC PORÁŽKA A PŘIJETÍ PODMÍNEK (KONZUL FLAMINIUS)**
 - **POSLEDNÍ KRÁL SPARTY**
- **VE SPARTĚ ZRUŠENA MONARCHIE**
- **SPARTA DONUCENA VSTOUPIT DO ACHAJSKÉHO SPOLKU**
- **NÁSLEDNĚ SOUČÁSTÍ ŘÍMSKÉ PROVINCIE ACHAIA**

DOVĚTEK

- **396 VYPLENĚNÍ SPARTY ALARICHEM (VIZIGÓTI)**
- **KONEC 6. STOLETÍ BC VPÁD SLOVANŮ**
- **VE STŘEDOVĚKU ZALOŽENA V BLÍZKOSTI SPARTY MYSTRA**
- **1834 – OBNOVA SPARTY (KRÁL OTTO I.)**
- **SPARTATHLON, SPARTAN RACE, SPARTA (KLUBY), ...**

ΜΟΝΕΙΜΕΝΟΝ ΤΟΥ ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΕΡΤΙΑΤΟΥ
ΕΝ ΤΗ ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΑΣΕΩΣ
ΤΗΣ 28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1974

ΣΤΑΔΙΟΝ
ΑΙΜΟΥ ΣΠΕΡΤΙΑΤΟΥ
ΚΑΙ
126